

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr.11-12
NOV.
DEC.
1973

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HOJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Kongstedgård, 4293 Dianalund
Tlf. (03) 560207

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10,
1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109,
2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj
Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ornevej 63,
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Bankprokurist Olav Holst, Bengtvasvej 6
2900 Hellerup. Tlf. HE 7780

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktor G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brodregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Forstelærer P. E. Mahler, Ebberupvej
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseris, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Provst Poul Riis,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Hfv. justitsminister Knud Thestrup
Rosenvængets alle 10, 2100 Kbh. Ø
Tlf. Øbro 4172.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kamme-
raternes Hjælpefond. Udkommer
med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonne-
ment benyttes girokonto
nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og
annonce-afdeling: Grenågade 14,
2100 København Ø. TRIA 888
(kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for an-
noncer benyttes girokonto
nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af
bladet rettes lettets og hurtigst
ved henvendelse til udleverings-
postkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:
skoleinspektør Johs. Fosmark,
Frederiksborgvej 109,
2400 København NV.
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

Thyholm Bogtryk
& Offset

7790 Hvidbjerg/Thy

Indhold

Spærringer	
Årets julehilsen	183
Norsk - dansk	
kammeratskab	185
Besøg på Hvidkilde	189
Holli-en oprigtig ven	
af Danmark	191
Repræsentantskabsmøde	
syd for grænsen	193
Generalforsamling	
hos De erhvervshæmmede	195
Hilsener	197
Åbent brev til	
kirkeministeriet	197
Amalienborgklubben	199
Mindeord siderne	203 og 205
Ferie på Kegnæs	207
Nazirigets fald	209
Trommers nyeste bog	219
Dagbogsblade	220

Nummer 11-12
November
December 1973
28. Årgang

Pigtraad

Redaktion:
Telefon 105421 og 104128
Frederiksborgvej 109
2400 København NV.

Danske koncentrationslejrfangers blad ★ Organ for Kammeraternes Hjælpesfond

SPÆRRINGER

Biskoppen over Roskildes stift Hans Kvist, skriver årets julehilsen.

Meget tyder på, at julen 1973 vil blive mere fattig på lys end i mange år. Men mindre prangende juleudstillinger er nu ikke noget katastrofalt. Langt mere alvorligt vil det være, om forholdene skulle udvikle sig således, at arbejdsløsheden kommer til at sætte sit præg på hjemmenes daglige liv og dermed også på julens fest.

Vi er blevet så vant til, at det skal gå bedre og bedre, så vi har fler og flere goder at betrygge tilværelsen med. Det kommer helt bag på os, om der pludselig bliver slået bom for den udvikling, der er foregået i det sidste kvarte århundrede.

Vi er ikke indstillet på spærringer, men på fri udfoldelse. Det gælder ikke blot på det økonomiske område, hvor det da også er lykkedes i vidt omfang. Men det gælder også på det åndelige område, både folkeligt og kirkeligt. Her må vi erkende, at det meget langt fra er lykkedes at skabe større sammenhold, glæde og taknemmelighed. Tværtimod er skrangerne mellem personer og partier så store som nogensinde.

UNDER BESÆTTELSEN sang vi »Frihed er det bedste guld«, og vi mente det helt bogstaveligt således, at den største rigdom, et menneske og et folk kan eje, er friheden, og handling fulgte på ord. Det er beskæmmende for os - befrielsesgenerationen - at vore børn kun har altfor megen ret, når de anklager os for efter krigens ophør at have efterlevet verslinjen, som om der stod »Guldet er det bedste ved friheden«.

NÆSTEN uhammet har vi båret os ad, som alt var i orden, når økonomien var i orden! Nu oplever vi, at den forbedrede økonomiske status ikke er ledsaget og modsvaret af et stærkere menneskeligt og kristeligt fællesskab. Fællesskab skabes nemlig aldrig ved penge, men ved ånd. Og ånden får vi aldrig i vor magt, den blæser gudskelov stadig, »hvorhen den vil«, vi bestemmer ikke den retning eller den time. Ånden kender ikke til skranger, men kan fylde fattig og rig og lukke op til andre.

En glædelig jul kan ikke købes for penge, men kommer til os som en Guds gave, gratis og ufortjent. Den kommer ikke på den måde, at nu bringes alle verdens ting i orden, men på den måde, at Gud fjerner det, der spærrer mellem ham og os. Mennesker bliver ikke guder, men Gud bliver menneske og det i skikkelse af et fattigt og magtesløst barn.

EN I DET YDRE usikker og fattig jul kan rumme en stor indre rigdom. Det oplevede jeg i 1944 og i 1948. Julen 1944 samlede jeg med min familie hos oldemor i Esbjerg, alle var vi lykkeligt undsluppet flere gestapobesøg i præstegården. Trods spærretid og stor usikkerhed med hensyn til Gestapos opdukken - maskinpistol - havde vi en dejlig jul med salmer og juleevangeliet, der ligesom fik et nyt indhold under disse omstændigheder.

Da alle tyske spærringer i maj 1945 var faldet, genoptog jeg straks mit arbejde og oplevede i de nærmest kommende år som så mange andre en vis skuffelse over, at det gik anderledes, end vi havde håbet. Det var forståeligt

nok, at folk efter den lange tid i usikkerhed nu stræbte efter en sikret tilværelse. Men det er nu ikke nok til at give livet indhold. Det er altid risiko ved at være menneske.

KORT TID EFTER at jeg i 1948 var kommet til Sydslesvig som dansk præst, oplevede jeg julen der på en for mig ukendt måde. Alt var fattigt, gråt og trist, også i menneskenes sind. Den hæslige krig havde ødelagt utrolig meget, og sindet var bøjet ned til sidst. Tanken stod stille overfor den sidste uoverstigelige spærring: døden, som havde skilt næsten enhver familie fra en af de kære. Det blev en stille jul, og måske derfor lød julens sange og dens budskab dobbelt stærkt om den fred, der var kommet til jord, himmelens fred med Guds ord i Jesus Kristus.

ALT ER UNDERKASTET foranderlighedens lov. Ikke alle forandringer er til det gode. Vi gør stadig livet besværligt for hinanden, opsætter og opretholder skranger også hvor det ikke er nødvendigt. Åndelig armod giver sig udslag i svigtende fællesskab.

Een ting er dog uforanderligt den samme: Guds nådes sol, der stadig skinner både over onde og gode. Hvor alt andet lys slukkes, skinner den og nedbryder grænsen mellem lys og mørke. I det lys må vi hver dag tage mod livet og leve det med frimodighed og taknemmelighed. Vor herre Jesus Kristus har fjernet den spærring, som vor ulydighed har opstillet mellem Gud og os, »åbent os himmerigs port«.

Så får vi en glædelig jul og ud fra den et godt nytår.

Hans Kvist.

Åbæk Efterskole

Abæk

6200 Abenra

Telf. (04) 62 50 63

*Sprængrydning af
betonkonstruktioner,
bygninger m. m.*

*Indendørs
som udendørs...*

Udføres med største præcision
og sikkerhed af

MECA - BYG A/S

Dr. Olgas Vej 24
2000 København F.

v/ MAJOR S. A. HANSEN
Sprængningsingeniør

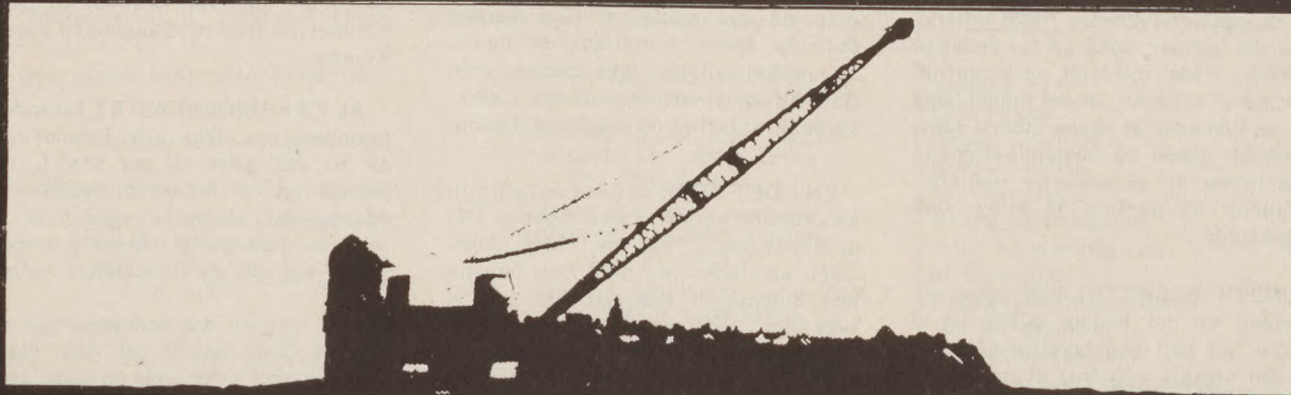
Sprængningsingeniør
Chef for hærens sprængningskommando i 15 år

Privat: Tlf. (01) 29 34 10

Kontor: Tlf. (01) 34 39 37

B. Møller Gregersen

INGENIØR- og ENTREPRENØRFIRMA

Jord-, kloak-, vej- og kloakarbejde udføres

SKANDERBORGVEJ 4 8370 HADSTEN

TELEFON (06) 98 07 77

Norsk-dansk kammeratskab skabte bedre forhold for erhvervshæmmede i frihedskampen

Fangekammeraterne i Oslo rejste, med støtte fra forvaltningen, et center, der dækker et kolossalt behov. Interview med ide-manden bag centret

ret Anker Thorsrud, der gennem tre år i kløene på Gestapo stiftede bekendtskab med Møllergt, 19, Fuhlsbüttel, Sachsenhausen, Alt Moabit,

Amberg, Swandorf, Grosse Hamburg-erstrasse, Alexanderplatz, Buchenwald og Neuengamme inden turen gik hjem over Møgelkjær og Höganäs.

Anker Thorsrud i centret i Oslo. Billedet giver også et ganske godt indtryk af centrets klubagtige karakter.

Det var en stor dag for 'exfangerne' i Oslo og omegn, da man var kommet så vidt, at man i januar 1972 kunne sætte foden under eget bord ved at indvi »Oslo og Omland Krigsinvalidcenter«.

Ideen til centret var ikke nogen pludselig indskydelse, fortæller Anker Thorsrud, og han fortsætter: Gennem flere år har jeg følt, at der var et kolossalt behov for et sådant sted, og det har altså vist sig, at der var en rigtig fornemmelse.

-Hvordan virker centret?

-Krigsinvalid og deres enker kan frit komme her og træffe folk, der er i samme situation. Her er et sted, hvor de kan søge hjælp til at løse personlige og sociale problemer.

Behovet har vist sig at være stort, og det skyldes nok, at krigsinvaliderne har let ved at isolere sig, så mange har vanskeligt ved at få kontakt med andre.

Man samles til hyggeligt samvær, aktivitetsprogrammer og lettere kursusvirksomhed, der er lejlighed til at købe kaffe og mineralvand, men alkoholnydelse er forbudt. Der er åbent de fem første dage i ugen fra kl. 10. til 15., og besøget talte de seks første måneder 1541 personer.

Centret ledes af et socialudvalg på 5 medlemmer. Udvalget vælger selv sin formand, og han har sammen med udvalgets medlemmer ansvaret for centret. Udvalget vælges for et år ad gangen, og i funktionstiden afholdes

der et ugentligt møde.

-Hvad synes du om det danske-norske forhold?

-Det har udviklet sig godt, men det er bare beklageligt, at vi kom så sent igang med samarbejdet, noget vi må tage skylden for begge parter.

-Var der da modstående opfattelser?

-Det kan man nok ikke sige, men vi så vel for ensidigt på vore egne problemer, til at vi tænkte på, at vi ved samarbejde kunne hjælpe hinanden med at løse problemerne.

-Det begyndte i 1966?

-Ja, nu for syv år siden. De Erhvervshæmmedes forening i København indbød til at sende repræsentanter til foreningens generalforsamling. Den foregik i marts 1966.

Derefter har samarbejdet udviklet sig i en meget positiv og givende retning. Resultatet foreligger i de senere års forbedringer i begge landes krigspensioneringslovgivning.

-Det er altså et meget sagligt samarbejde?

-Det er det i første række, men de direkte kontakter har også resulteret i gensidige besøg. De foregår i grupper eller enkeltvis. Deres betydning må man ikke undervurdere, og vi håber på at kunne planlægge og udbygge samarbejdet.

-Hvilket omfang har hjælpen i Norge?

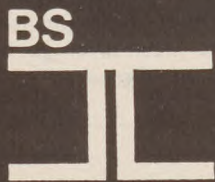
-Jeg kan eksempelvis henvise til, at statistikken pr. 30. juni 1972 noterer antallet af krigsinvaliddepensionister til 15.500. Tallet fordeller sig med 9.500 invalider, 4700 enker og 1300 børn og slægtninge. Næsten alle bor naturligvis i Norge, men 169 invalider, 89 enker og 22 børn var dog bosat uden for Norge.

-Er man så nået frem til alle berettigede?

-Det er der ikke noget, der tyder på, da Rikstrygdeverket i første halvdel af 1972 modtog ca. 900 nye ansøg-

KVALITET FREM FOR ALT - DET ER VORT MOTTO

Udendørsmøbler der ikke kræver vedligeholdelse – en eengangsudgift for Dem. De bliver behageligt overrasket, når De ser prislisterne, for De har da vort katalog? – om:

bænke – borde
plantekasser

cykelstativer
halvtage

knagerækker
papirkurve

Flere nyheder er undervejs. Designet af kendte arkitekter. Vi bringer og monterer overalt. Kontakt os, hvis De har problemer, som vi kan løse for Dem. **Rekvirer vort store katalog.**

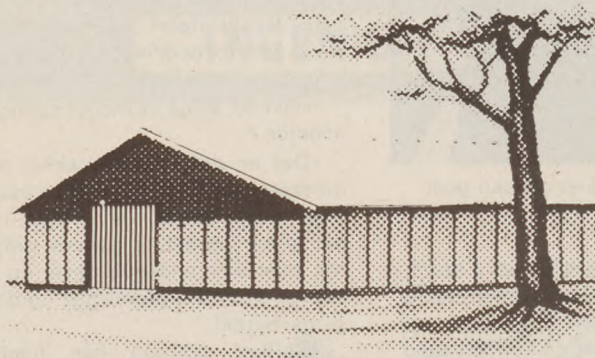
BENT SØNDERGAARD A/S - Vinkelvej 8 B - 2630 Tåstrup TLF. (01) *99 04 37

Service

Hobrovej 39 A
9530 Støvring
v/ T. Christensen
Tlf. (08) 37 12 62

BENZIN - GAS - OLIE

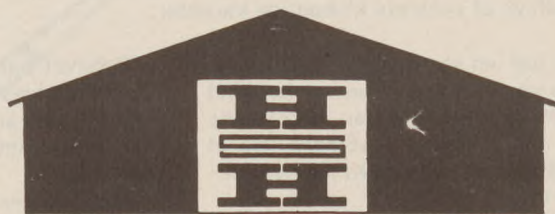

HOLTUM STANDARD HALLER

til mange formål f.eks.:

Industri-, lager- og udstillingshaller, ridehaller og landbrugsbygninger. Brochure tilsendes.

Tilbud gives uden forbindende.

HOLTUM STANDARD HALLER

DÆMNINGEN 28 . 7100 VEJLE
TELEFON (05) 82 80 22

Tre danskere var på besøg ved centrets åbning. Fra venstre Formanden for Aarhus -afdelingen Alfred Bertelsen, formanden for Aalborg-afdelingen Kaj Keilstrup og landsformanden, Alberti Hansen, København.

ninger, og jeg kan tilføje, at der daglig indløber nye ansøgninger.

-Og omsat i penge?

-Til pensionister, der er bosat i Norge udbetales 142 millioner kroner for første halvdel af 1972, hertil skal lægges de senere tillæg, der er en følge af pristallet.

-Hvilke sygdomme drejer det sig især om?

-Ligesom i Danmark drejer det sig næsten altid om kz-syndromet. Deter jo blevet betegnelsen for senvirkningerne i form af søvnløshed stadige hovedsmerter, glemsomhed, nervøsitet, angst og det værste: Man mister arbejdslysten, ja man ligefrem gruer for at gå på arbejde.

Kz-syndromet ødelægger også hverdagen for mangfoldige af krigssejlerne, som var ude for ekstrahårdt arbejde under krigen, og nu begynder en ny gruppe at melde sig, nemlig krigsflyverne og invasionstropperne.

MANDEN bag centret i Oslo er som nævnt Anker Thorsrud. Han er en overordentlig interessant mand. Han kom først for alvor med i arbejdet i organisationsmæssig henseende for krigsinvaliderne i 1964-65.

En af årsagerne til, at han nu rigtig kunne stille sin arbejdskraft til rådighed var, at han måtte ophøre med at passe sit arbejde på arbejdspladsen. Helbredet svigtede. De tre års ophold

i fængsler, tugthuse og kz-lejre satte en stopper for indsatsen på arbejdspladsen i hverdagen.

Thorsrud har i de forløbne år haft alle tillidshverv i Oslo og Omegn krigsinvalideforening. De sidste 4 år har han siddet som formand, han har i 4 år siddet i forbundets styre og arbejdsudvalg.

Allerede i 1942 blev han arresteret. Det var den 22. juni. Han udførte illegalt arbejde og var derfor gået under jorden. Han var medlem af en sabotagegruppe, der allerede trådte i aktion i maj-juni 1940.

Han sad nu i Møllergt 19, i Oslo, indtil han i august 1942 blev sendt til Hamborg og blev indsat i Gestapos afdeling i Fuhlbüttel. Her tog forhørerne for alvor til. Den 10. november overførtes han til kz-lejren Sachsenhausen, hvor han sad til den 8. april. Han blev derefter indsat i Alt Moabit i Berlin. Man kaldte det undersøgelsesfængsel.

Forhørerne tog til påny, men i august 1943 blev han via en del smålejre og gestapofængsler sendt til tugthuset i Amberg, der ligger i Bayern. Det foregik, mens bombeangrebene på Berlin rigtig satte ind.

I Amberg sad han til tredje juledag. Han blev da afhentet påny. Men rejsen blev kort, for på grund af bombningerne af Berlin måtte de stoppe op i en lille landsby ved navn Swandorff. Her

fik han et nyt »ene værelse« i et lille fængsel.

Opholdet her varede otte dage, og den 5. januar 1944 blev han atter indsat i Alt Moabit for den 1. februar sammen med 7 andre, der var arresteret i samme sag, at blive stillet for 1. senat ved Volksgericht i Berlin. De andre kammerater var forinden sendt til forskellige kz-lejre i Tyskland. Der var 9, hvoraf de tre var kvinder.

I retten blev to dømt til døden og senere halshugget i Berlin, tre blev idømt lange tugthusstraffe og tre af dem skulle sendes til kz-lejren Buchenwald for at arbejde i de underjordiske Dohra-fabrikker. Her var dødsfaldene så hyppige, at man skiftede mandskab hver 8. eller hver 14.dag.

To dage efter retshandlingen i Berlin blev Thorsrud overført til gestapofængselet i Grosse Hamburgerstrasse i Berlin, og efter et par dages ophold i fængselet på Alexanderplatz i Berlin blev han ført til Buchenwald.

Her blev han i begyndelsen af marts 1945 sammen med det danske politi og de norske studenter sendt til Neuen-gamme, siden til Møgelkjær ved Horsens og Høganäs i Sverige for atter at kunne være i Oslo den 27. maj 1945.

HERMED var en lang rejse på tre år afsluttet, og siden har arbejdet til gavn for de kammerater, der er mere syge, betydet en kærdkommen og tiltrængt afbalancering, når minderne fra de tre lange års rejse presser sig på.

Johannes Fosmark.

FRA LØGUMKLOSTER TIL ALS.

Løgumkloster forsamlingshus' bestyrerpar gennem det seneste år, Hanne og Åge Lund, har købt Als Husholdningsskole ved Sønderborg. Overtagelsen skete pr 1. december.

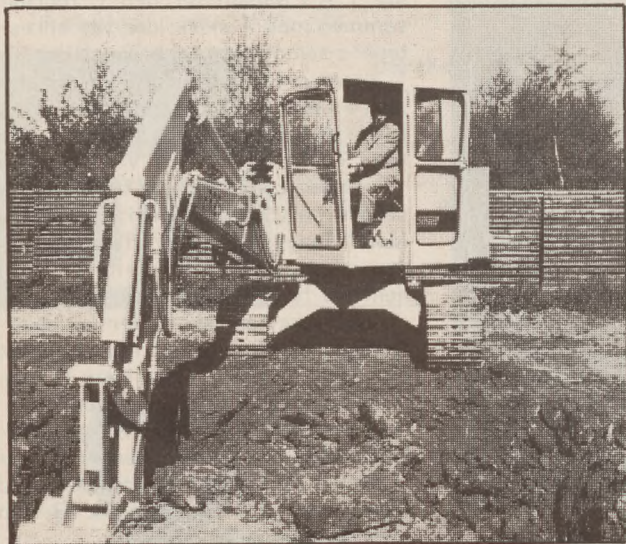
Als Husholdningsskole er kendt i vide kredse overalt i Skandinavien som Johanne Hansens livsværk og efterhånden udvidet til et kompleks bestående af både husholdningsskolen, vandrerhjem m.v. Begge institutioner er blevet drevet i Johanne Hansens ånd sammen med hendes trofaste medhjælper gennem årene, Cecilie Koshog og begge har i salgskontrakten betinget sig ret til at blive boende i den oprindelige husholdningsskolebygning.

Johanne Hansens er kendt viden om som en enestående fortæller bl.a. om oplevelser i KZ-lejren i Ravenstrück ved Berlin.

Schaeff fuldhydrauliske gravemaskine.

Enestående nyhed på det danske marked - alsidig gravemaskine med parallel forskydelig bom og graveaggregat - meget økonomisk.

FROPAS GROUP A/S

Hydroville hydrauliske betonhammer.

Bedre driftsøkonomi - ingen udstødningsstøj - ingen ubehagelig olieforstøvning - minimal vedligeholdelse - ingen isning.

Fropas-Group A/S
Ringager 16 · 2600 Glostrup
Tlf. (01) 45 60 66

HANOMAG HENSCHEL

På vej mod
80'erne!

IMPORTØR BOHNSTEDT-PETERSEN A/S
KOLDING - TLF. (05) 52 45 44

DENCO/ROBOTVARER

ROBOT

Arbejdshandsker
Forklæder
Gummistøvler
Regntøj
Pensler

Hegnstoff 13 - 2630 Tåstrup
Tlf. (01) 996305

BETONVARER - til ethvert formål

FAARUP CEMENTSTØBERI

v. Carlo Knudsen
Tlf. (06) 45 20 88 fl. lin.

TIL HVIDKILDE

Frihedskampens Veteraners og Amalienborg-klubbens efterårsstævne på »HVIDKILDE«

Udsnit af de ca. 150 deltagere i Frihedskampens Veteraners og Amalienborgklubbens efterårstur til Hvidkilde ved Svendborg. Man passerer foran hovedbygningen.

En tidlig søndag morgen på ISRAELSPADS. Man føler sig lidt ensom ogerspændt på, hvor mange der kommer. Pludselig begynder blomsterne at dukke op på det gamle Grønttorv, fra alle kanter og sidegader er de der pludselig, men hvor er så bussen, der skal føre blomsterne (og deres mænd) over Sjælland til Fåborg og HVIDKILDE?

Lidt efter er vi alle anbragt i den supermoderne bus, og vi triller afsted igennem det skønne efterårslandskab.

Gennem Lindegaardet Olsens milde røst bliver vi informeret om de forskellige steder, vi passerer. Nok har jeg kørt tværs over Sjælland mange gange, men aldrig med en så begejstret guide. Vi blev belært om naturfredning, vandudvinding etc. på en alt andet end kedelig måde.

Efter en hurtig kop morgenkaffe på færgen fortsatte vi via Nyborg Statsfængsel, 10-krones-møllen (Egeskov) til Fåborg, hvor borgmester Toftager tog imod i byrådssalen (efter en lille forfriskning), og fortalte lidt om den fynske modstandsbevægelses tilblivelse.

Slottet i modstandskampen.

Vi fortsatte til slottet HVIDKILDE,

hvor greve Axel Ahlefeldt-Laurvig mødte os i godsets restaurant RØDE MØLLE, og efter en virkelig god frokost, viste rundt på selve slottet og berettede om dets historie og dets placering i modstandskampen.

Grevens bror, Lennart, der blev henrettet 28. marts 1945 i Ryvangen, kom ret hurtigt i kontakt med modstandsbevægelsen (illegal presse- og efterretningstjeneste), og blev siden aktiv ved våben- og sprængstofsinspektion, våbenmodtagelse, transport og sabotage. Under besøget på slottet berettede Erik Frandsen fra Bryrup om våbennedkastningerne og SOE-arbejdet på Fyn.

Nedkastningerne på Fyn.

Vi skulle derefter ud at se stenen, der er rejst til minde om greve Lennart. Stenen er placeret sådan, at man fra stedet har den skønneste udsigt over Hvidkilde og Nielstrup hovedgård.

Efter en kort højtidelighed, hvor FV's krans blev nedlagt af Svenn Seehusen og Frank Zorn, og man spontant sang »Altid frejdig«, kørte man videre i bus og privatbiler (der var ca. 150

mennesker fra hele Danmark, lige fra Hjørring til Broager, fra København til Esbjerg og Ringkøbing), og stoppede op ved SKOVMOSEN, hvor et af nedkastningsstederne var. Vi fortsatte til Brændegårdssøen, hvor Hvass fra Nyborg fortalte lidt spredte betragtninger om nedkastningerne, der havde fundet sted.

Det var faktisk et af hovedoplevelserne, at stå ved søen i det kraftige tiltagende tussmørke og lade tankerne gå på langfart tilbage til besættelsen og begivenhederne dengang. Det vil være et for billigt udtryk at sige, at man kom i stemning, men man blev faktisk grebet af sceneriet og forestillingen om, hvordan det havde været.

Vi tog derpå afsked med jyderne og fynboerne og trillede efter en strålende oplevelse stille og roligt tilbage til København, hvortil vi ankom henad midnatstid.

Man kan stille spørgsmålet, om disse ture har sin berettigelse, og om det ikke bare er for at svælge i erindringer om »dengang«.

Vi skal fortsætte, ikke så meget for vor egen skyld, men for den sag, vi dengang kæmpede for. Vi skal ikke være en samling »rødder«, der er gået i hi, men være en flok, der ikke har glemt de idealer, vi havde den gang.

»Den ensomme ulv«.

NEUENGAMME.

Den Internationale Neuengamme Komite, hvis Eksekutiv-udvalg afholdt rådsmøde i Warszawa, har henvendt sig til myndighederne i Hessen med et krav om, at sagen mod den tidligere SS-Obersturmführer Arnold Strippel i KZ-lejren Neuengamme skal genoptages. Strippel er ikke blot blevet frikendt, men har fået tilkendt en skadeserstatning på DM 100.000- for uforstyldt varetægtsarrest.

Den Internationale Komite er i besiddelse af et bevismateriale, der klart viser, at Strippel havde ledelsen af mordaktionen, som den 20 april 1945 myrdede en gruppe på 20 børn, der var bragt til Hamborg, hvor de var genstand for forbryderiske lægeforsøg.

Man har fremskaffet børnenes navne, størstedelen stammede fra Polen, men også fra Frankrig, Holland og Tjekkosllovakiet og har beviser for mordernes skyld. Børnene blev hængt.

au/mlu forsikring gs

Frisk brød for hver KRONE

til hverdag og fest
Specialiteter på bestilling

BROGADES BAGERI
Finn Lund Hansen

6261 Bredebro.
Tlf. (04) 74 16 07

Køb det bedste - det gør vi

BOSCH - CAV
Delco - Lucas - Simms
Fiat - Motorola - Paris Rohne
Ducellier m. fl. — Bahco bilvarmer
*Pumper & dyser & startere & dynamoer
i ombytning*

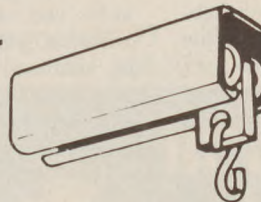
RESERVEDELE - SPECIALVÆRKSTED

DIESEL-ELEKTRO
HULTHIN 42 52 55

A/S GRENAAVEJ 95

8900 Randers

Lastvognsbeslag og tilbehør af enhver art til ladopbygning

Lastvognsskærme med
gummikant fra 500-650 mm

Skærmholdere

Sidefjældsstøtter

Hængselsbeslag

HBN hægtelukkere
med fjederbelastning

Svenske patentstolper

Beslag
til tophængte vognsider

Beslag
for presenningvogne

System Kinnegrip

Sidefjælds
Lukkestolper

a|s bevola

Specialfirma for lastvognsbeslag.
Sigersted tlf. (03) 613540

Holli - en oprigtig ven af Danmark

Den danske Sektion af Special Force aflægger visit i Tolstrups Hovedkvarter i Ålborg. Fra venstre: Forsyningschefen Tolstrup, hans Kontorchef Balslev (Læge Langballe, Randers), som præsenterer kartoteket over Nedkastningspladserne for Sektionens Chef, Commander Hollingworth. Derefter den amerikanske Oberst Winkelhorn og den skotske Major Garrett.

Redaktør N.A.Eigenbroth, Aalborg, fortæller om Commander Ralf C. Hollingworth, der i årene indtil 1940 var tilknyttet den britiske marineattaché i Danmark. Han måtte på grund af besættelsen forlade Danmark. Det skete den 13. april 1940.

Fra England oprettede han en dansk afdeling af SOE (Special Operations Executive) med den ene afdeling i Stockholm og den anden i London. Flere gange forhandlede han personligt med danske modstandsfolk i Stockholm. Han kendte Danmark nøje, og han mestrede helt det danske sprog.

Blandt han nærmeste medarbejdere kan nævnes Duss Hansen, Svend Truelssen, C.J. Bruhn og Mogens Hammer.

Hollis venner opfordres til at støtte en nuoprettet mindefond til gavn for hans nærmeste efterladte.

Oprigtigt venskab kan også finde ret groteske udtryk. Ingen af commander C. Hollingworths mange danske venner vil nogen sinde glemme de glade majdage i 1945, når Holli i udstyrliggælde over at være i Danmark brillerede ved at fløjte Kong Christian - gennem næsen! Det var en teknik som han vist var alene om at beherske.

Da Churchill i 1940 oprettede Spe-

cial Forces med den opgave at styrke modstandsbevægelserne i de besatte lande, blev Commander Ralf C. Hollingworth Chef for den danske sektion. Som ung flådeofficer havde Hollingworth arbejdet ved den britiske legation i Danmark, og det var lykkedes ham at tilegne sig det sprog, som han beherskede perfekt, og dansk mentalitet, som han forstod så godt, at han blev Danmark en uvurderlig talsmand i krigskabinetet.

Det havde navnlig betydning i de første besættelsesår, hvor danskernes holdning blev meget kritisk bedømt, men hvor Hollingworth var utrættelig i at forklare og forsvare »den særlige danske situation«.

Det var også Hollingworths fortjeneste, at den danske indsats blev krediteret Danmark og det danske folk, og at resultaterne ikke blot indgik i de professionelle britiske sagsakter.

Hollingworth var en fremragende organisator. Det var ham, der var ansvarlig for faldskærmsjægerens uddannelse og deres organisation i det okkuperede Danmark, og det var ham, der styrede koordinering af sabotage, efterretningstjeneste, forsyninger,

propaganda og organisation.

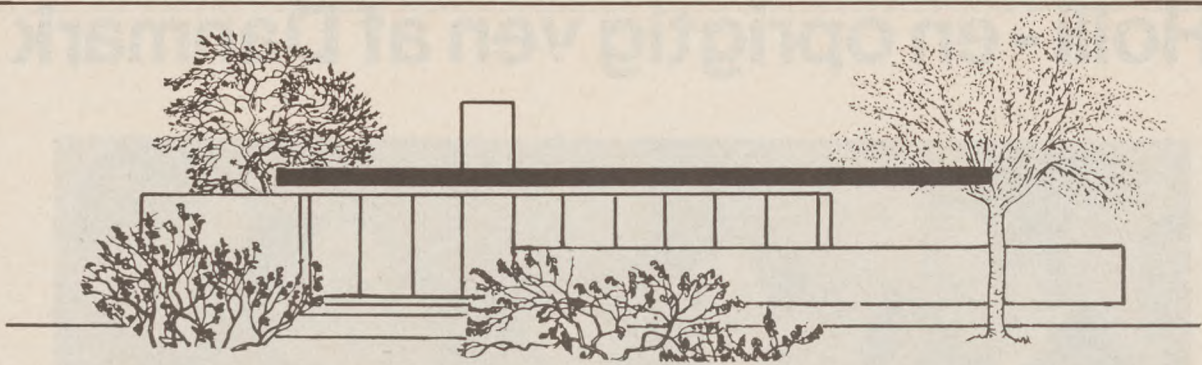
Under krigen var jeg ikke-ryger, men en lidenskabelig lakridsrodstygger. Under et stabsmøde hos Toldstrup, hvor man drøftede velfærdsforanstaltninger for folk under jorden og sendte anmodning om cigaretter, cykleledæk og sokker til SOE i London, gjorde jeg spøgefuldt opmærksomt på, at lakridsrod havde samme betydning for mig som cigaretter for visse andre, og at det var endnu sværere at få fat i end tobak i det besatte Danmark.

Toldstrup godtog argumentationen og indføjede mit ønske på listen til SOE. Til almen forbløffelse lå der en pakke lakridsrod i en af de containere med våben og sprængstof, som senere med faldskærm blev kastet ned på en plads i Himmerland.

Efter 5. maj 1945 havde jeg lejlighed til at sige Holli tak for opmuntringen. Den britiske officer fortalte, at lignende individuelle ønsker fra modstandsfolk ikke var så usædvanlige. Værst havde det været, da en norsk modstandsgrupp fra Bjørn West havde anmodet om at få luftleveret to gros præservativer.

Den unge og meget generte medarbejde i SOE, som varetog de særlige

Alt i murerarbejde

murermestre
arkitekter
aut. kloakmestre

H. BALSBY PETERSEN & SØN

Lunde - 5450 Otterup - Telefon 95 52 61

Svendborg Handels- skole

Dronningemaen 57 - Svendborg

Telefon '21 5511

Sæby Fiske-Industri A/S

SÆBY

indkøb, fik ordren effektueret på det nærmeste apotek.

Ugen efter kom der en tilsvarende anmodning fra en nabogruppe i Bergens-området, og den unge mand måtte igen på apoteket efter to gros. Et så usædvanligt forbrug af en specialvare fremkaldte denne gang apotekerens mistanke. Han tilkaldte Scotland Yard, og det kostede tys-tys-folkene i Special Forces noget besvær at befri ham for mistanke om noget for-dægtigt.

Holli glemte aldrig at vise menneskelig medleven i de ofte noget barske opgaver. En dag i januar 1945 meddelte Toldstrup i et telegram til London, at han en nærmere angiven dag ikke ville være at træffe i sit kvarter på grund af deltagelse i undertegnede underjordiske bryllup.

Umiddelbart før afrejsen til brylluppet i Hadsund, indløb der et telegram, som blev dechiffreret i Toldstrups bil på turen til Hadsund. Det viste sig at være en lykønskning til brudeparret fra SOEs hovedkvarter, undertegnet med Hollingworths dæknavn: Chicory.

Commander Hollingworth var en modig og utrættelig arbejdskraft, og hans indsats for danskerne må ikke glemmes. Derfor har vennekredsen med tidligere ambassadør Ebbe Munck i spidsen besluttet at oprette en mindefond, som skal gavne Hollingworths nærmeste efterladte, som har bistand stærkt behov.

Bidrag til fonden kan sendes til R. Henriques Jr., Højbro Plads 9, 1200 København K.

Niels. A. Eigenbroth.

REPRÆSENTANTSKABSMØDE SYD FOR GRÆNSEN.

Gestapofangerne samlede stor tilslutning til sit årsmøde på Jaruplund Højskole.

Gestapofangerens årlige repræsentantskabsmøde var i år henlagt til Jaruplund Højskole ved Flensborg. Stævnet blev afviklet både nord og syd for grænsen, og det var en god idé. Når det fik et så vellykket forløb som tilfældet var, skyldes det ikke mindst Chr. Karstensen, Øsby, den stoute forpost dernede sydpå.

VI MØDTE i Frøslevlejren den 20. oktober klokken 14. Her nød vi en kop kaffe og nedlagde derefter den første krans ved mindestenen for Preben Andersen, og landsforeningens formand, arkitekt Ove Chr. Lembcke udtalte smukke mindeord.

Der var derefter lejlighed til at studere museets samlinger. De er efterhånden ret omfattende, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at har I noget i gemmerne, der må have interesse, så overlad det venligst til museumsbetjent Hans S. Bruun. Han er den daglige leder, og han skal nok passe godt på det.

Efter omvisningen fortalte Hans S. Bruun løst og fast om samlingerne og berettede om sine egne oplevelser under okkupationen. Der var meget, som

vi kunne nikke genkendende til, men det tør siges, at Hans S. Bruuns fangetilværelse har været meget omtumlet.

VI FORLOD NU Frøslev og passerede grænsen ved Rens og ankom snart efter til Ladelund, syd for grænsen. Her standsede vi op i den lille minde-lund ved Kirken.

»Pigtråd« har flere gange fortalt om de rystende begivenheder, der fandt sted i den lille landsby, hvor man en skønne dag oplevede, at der her indrettedes en kz-lejr, bestående af næsten udelukkende hollændere fra den lille by Putten. Det store lyspunkt var, at sognepræsten skrev til flere kontorer i Berlin samtidig. Der kom forbedringer i lejren-men alligevel døde her et rystende stort antal deporterede hollændere. De fleste af dem ligger begravet her, og stedet er blevet et valfartssted for unge hollændere og tyskere.

Midt i alt det triste er det trods alt opløftende, at det er netop unge tyskere, der har ryddet arealet og opsat malmpalader med de mange navne på de mange omkomne internerede hollændere.

Klokken 16,15 fortsatte kortegen til Jaruplund Højskole, hvor vi efter indkvarteringen kunne sætte os til et yderst veldækket bord.

Ved en selskabelig sammenkomst på højskolen om aftenen mødtes man med formanden for »Verband demokratischer Widerstandskämpfer und Verfolgte«, amtsinspektør Leonhard Schwarz, Flensborg. Dagny Balle, Lyksborg, og gymnasielærer Egon Rasmussen, Jaruplund, stod for underholdningen, bl.a. omfattede oplæsning af værker af Halfdan Rasmussen, Kaj Munk og H.C. Andersen. Desuden læste Dagny Balle et antikrigsdigt, som hendes far, oberst Palundan Müller (offer for frihedskampen) havde over-sat fra engelsk.

-En dejlig aften.

Om søndagen åbnede Landsformanden årsmødet klokken 10. Erik Beermann valgtes til dirigent, hvor-efter formanden aflagde sin beretning.

Der forelå en stærk kritisk skrivelse fra Neungammeforeningen. Det blev overladt til bestyrelsen at tage stilling til den.

Man heftede sig især ved følgende afsnit af skrivelser:

Vi vil også give udtryk for vor utilfredshed med den overvejende del af vore repræsentanter i bestyrelsen for Bernadottefonden. Vi har i høj grad savnet information om arbejdet i denne bestyrelse, hvis flertal er udpeget af os, hvorfor vi også med rimelighed måtte forvente, at de pågældende opfattede sig som vore repræsentanter. Da vi mener, at dette ikke er tilfældet, vil vi arbejde for, at der hurtigst muligt sker væsentlige udskiftninger af den del af fondens bestyrelse, som det er vor ret at udpege.

LEMBCKE REDEGJORDE FOR en del interne, organisatoriske problemer. Han forelagde en udtalelse om Amnesty International. Den var forfattet af bestyrelsen og tilsagde foreningens støtte til arbejdet. Den blev tiltrådt.

Lembcke sluttede sin beretning med at takke alle, der havde ydet en indsats til gavn for foreningen. Han takkede endvidere skolens forstander samt personalet for den gode behandling, vi har nydt.

*Kammeraternes
Hjælpefond*

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

BELYSNING / LYSREKLAMER

a|s Elektroluma

MARIELUNDVEJ 48 C, 2730 HERLEV. TLF. (01) 91 96 11

*Foreningen til
Dyrenes beskyttelse i Danmark*

Rådhusstræde 15 1466 København K Tlf. BYen 3915

I DEN EFTERFØLGENDE DISKUS-- SION deltog bl.a. Jørgen H. Barfod, Chr. Karstensen, Hans Nielsen. Horsens, Fuchs, Randers, Per Madsen, Århus og Chr. Bach, Århus.

Lembcke replicerede, hvorefter beretningen godkendtes. Ligeledes godkendtes regnskabet. Til bestyrelsen nyalgtes Solveig Skjøtt i stedet for Poul Scharnowsky, der på grund af sygdom er forhindret i at fortsætte. De øvrige valg var genvalg.

Som næste års mødested foreslog formanden Fyn, og forslaget blev tiltrådt.

Efter middagen gjorde en af vore tyske fangekammerater rede for den tyske lovgivning om hjælp til tidligere kz-fanger. Efter kaffebordet sluttedes stævnet.

Tak for godt møde- og på gensyn næste år!

Chr. Bach, Århus,
sekretær.

EN INTERESSANT GENERAL-- FORSAMLING.

De erhvershæmmede fra Frihedskampen 1940-45, Københavns-afdeling, afholdt mandag den 29. oktober 1973 sin halvårlige generalforsamling på Københavns Rådhus - der som sædvanne er - var stillet til rådighed for vore mange kammerater, der også denne aften var mødt op for at høre om vor organisations virke i det forløbne halve år.

Mødet der normalt afholdes i Havnerådssalen, var denne aften forlagt til en endnu større, mere lys og hyggelig sal. Og der skal herfra lyde en varm tak til byens vise råd, der altid viser megen forståelse for De Erhvervs-hæmmedes arbejde og problemer.

Generalforsamlingen åbnedes af formanden, Alberti Hansen. Før man gik over til de aktuelle drøftelser, mindedes den store forsamling de kammerater, der var døde i det forløbne år. Også to norske kammerater fra Beria. Formanden udtalte: Alle vore døde kammerater, har betydet så meget i den frihedskamp, der førtes i 1940-45. Nazismens skændselsgeringer huskes endnu.

Derefter udnævntes vort mangeårige medlem, David Hejgård til æresmedlem. Anledningen var D.H.s overståede 70-års fødselsdag. Og efter formandens hyldesttale takkede D.H. bevæget.

-OG FORMANDEN FORTSATTE: .. Vi er inde i endyrtdid, vel aldrig før har vi mærket dette som nu. Vore daglige livsforhold sættes op - prisfordyrelserne ruller videre, og de ansvarlige myndigheder følger med. Det sidste mærker vore kammerater gennem skatterne m.m. Også gennem myndighedernes tilbageholdenhed overfor vore kammerater mærkes det. Gavmildheden er ikke mere så stor! Ordene fra 1945 »I skal ikke blive glemte« er ikke mere i den kurs, som tilfældet før har været ...

Alberti Hansen nævnte flere eksempler på myndighedernes »tilbageholdenhed«. Disse strakte sig fra rekreationsophold til vore syge kammerater til bevillinger af invalidebiler.

Det sidste er tilsyneladende helt gået i stå - trods socialministerens løfter.

Kom også ind på »Bernadottegården«, og konstaterede, at selv om vi igennem mange år havde talt om disse, nedsat udvalg m.m., var det en kendsgerning, at der intet skete.

Vi hører ikke meget til »Roskildeprojektet« og Hadsundbyggeriet er kaos. »Jeg forstår godt de kammerater, der på vort landsmøde i Ålborg vedtog ikke mere at beskæftige sig med »Bernadottegården«. Der er andre problemer, der er vigtigere. Vore kammerates ve og vel idag kommer i første række. Lad os gøre noget for dem.« »Således lød formandens ord, der fik stort bifald.

I tilknytning til disse udtalelser blev der fra forsamlingens side foreslået en udtalelse om »Bernadottegårdeprojekterne«. Den blev eenstemmigt vedtaget.

Efter formandens beretning gav Alfr. Senn en meget fyldestgørende social beretning om de problemer, han og Kai W.P., organisationens to sociale sekretærer, havde beskæftiget sig med i det forløbne halve år. Beretningen var interessant: fra hvor mange af vore medlemmer og kammerater, der modtager rente efter lov nr. 475 og hvad det koster staten.

ALFRED SENN UDTALTE, at der var vel ca. 3000 fra besættelsestiden, der modtager rente efter lov nr. 475. Og udtalte videre: Man siger at denne lov koster Staten ca. 60 mill. kr. årligt. Hertil vil jeg bemærke, at dette er muligt - men det er ikke os, der er årsag til, at alle varepriser stiger så voldsomt som tilfældet er, efter vort land er blevet medlem af EF.«

ANTALLET AF rentenydere er jo også blevet kraftig forøget, efter at søfolk og langtid-illegale nu har fået den ret, som var deres. I alt for mange år havde man jo holdt disse to grupper udenfor. Alfred Senn gjorde derefter nogle betragtninger, der strakte sig fra den daglige husholdning, varmebidrag og til de mest nødvendige livsforhold.

Og han udtalte videre: Man må hærme, når man læser i pressen om de mange millionærer, der fortsat har en skattebillet, hvor 0' et figurerer. Samme slags skatteydere får endda i visse tilfælde boligtilskud og sikring til deres børn.

Mente, at her skulle man tage mere alvorlig fat på alt dette skattesnyderi - i stedet for at beskæftige sig så indgående med de mindre bemidlede - herunder den kategori, som vi tilhører...

Alfred Senn kom også ind på den ændring i de sociale ydelser, der sker fra 1. januar 1974, og som i mange tilfælde vil ramme vore medlemmer og deres koner. Henstillede til formanden og andre kammerater, når de atter får en samtale med socialminister og finansminister, da at huske på disse problemer. Vor røst må høres endnu højere.

Det var en interessant og positiv generalforsamling - og det var en livlig generalforsamling! Mange af vore medlemmer havde ordet til beretningerne - til bestyrelsesvalget m.m.

Generalforsamlingen sluttede ved 23-tiden - og de 3-4 timer, vi tilbragte der, gav os et og andet at tænke over i den kommende tid - og så fik vi hilst på så mange gamle kammerater og venner - vi havde savnet alt for længe.

Rs. Larsen/sekretær.

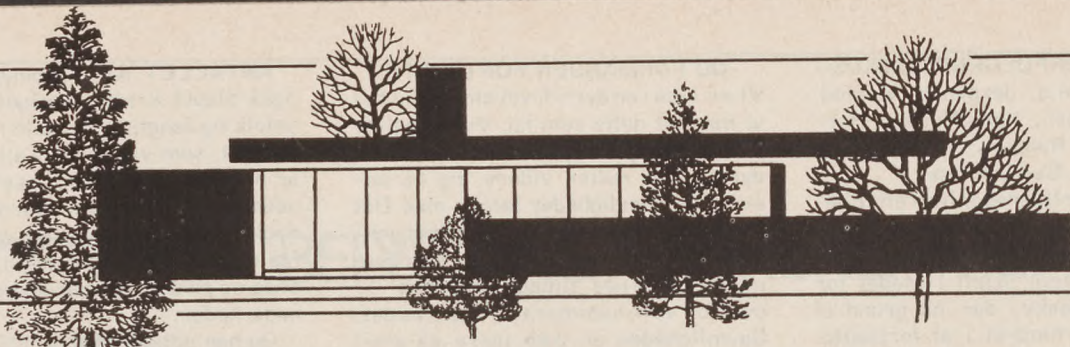
Jubilæumsplatte

De erhvershæmmedes afdeling i København kan fejre 25 års jubilæum i 1974. I den anledning har man udsendt en platte. Den kom i handelen før jul. Prisen er 45 kr.

Den kan iøvrigt bestilles telefonisk på 01-numrene 39 77 27 - 39 70 76 - 94 99 04.

Aut. Kloakmester Jord – Beton – Murer – Tømrer
Snedker – Varme – Sanitet og Blikkenslagerarbejde
Spec.: Hovedentreprice . . .

Tilbud uden forbindende

Forskellige prøvehuse forevises

Poul Erik Hansen
BYGMESTER

ØSTERGADE 13, OTTERUP
TLF. (09) 82 18 92

Dansk Sundolitt a-s

Rugmarken 12
3520 Farum
Tlf. 95 35 11

Advokaterne
Bjørnbak og Grønbæk

Rådhusstræde 2
8400 Randers

**O.C. THAYSEN AKTS.
REVISIONSFIRMA**

*

AABENRAA

HILSENER VED ÅRSSKIFTET

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-1945

Landsforeningen sender de bedste julehilsener til alle medlemmer og andre, der i året 1973 har været med til at løse vore sociale opgaver.

Med ønsket om et godt og lykkebringende nytår 1974 sendes en hilsen til alle danske.

Bestyrelsen

Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme

ønsker samtlige medlemmer og venner en rigtig glædelig jul og et godt nytår, med tak for godt kammeratskab i det forløbne år.

Bestyrelsen

HILSEN FRA BUCHENWALDKLUBBEN

Buchenwaldklubben sender Dem de bedste ønsker om en dejlig jul og et lykkebringende nytår i håbet om, at De fortsat vil fastholde Deres sympati for K.H. og dens medmenneskelige gøremål.

*Med venlig hilsen
S. Julsgaard Larsen
formand*

Bladet

Alle medlemmer, abonnenter, medarbejdere og annoncører bedes modtage de bedste ønsker for julen og det nye år. Tak for trofast følgeskab i arbejdet for vor sag.

Redaktionen

50' ERNE FRA PORTA.

50'erne fra Porta er en af de mest trofaste klubber af tidligere fanger. Hvert år siden befrielsen har de sat hinanden stævne. Deres deportationsdag er den 15. september, og de samles altid i nærheden af denne dato.

I år blev det den 9. sept. Der kunne ialt møde 44, og der mødte 23, men da det er tradition, at alle, der er forhindret i at møde personligt, sender et brev, var næsten alle med i flokken på den måde. Kun 3 havde ikke ladet høre fra sig.

Man samlede under uret på Københavns Hovedbanegård. Man var ved Helligåndskirken og i Ryvangen for at lægge blomster.

Ved selve årsmødet aflagde oberst Niels Berg, chefen på Frederiksberg Slot beretning. Der blev udtalt mindeord om de, der var gået bort siden sidst. Det blev oplyst, at det nu var lykkedes at gennemføre en af de erstatningssager, man havde arbejdet for i ret lang tid.

Til bestyrelsen valgtes: Oberst Niels Berg, formand, socialrådgiver i revalideringen i Slagelse Aage Christensen, sekretær (Han var tidligere sekretær i Landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger). Endvidere provst Vincent Lind, Dalum Præstegård, oberst K. Kjeldsen, Odense og direktør Henning Vang Petersen.

F-K.

Til Kirkeministeriet

Staldmestergården
Frederiksholmskanal 21
1220 København K.

**VEDR.: MONUMENTET FOR DEN U-
KENDTE KZ-FANGE VED HELLIG-
ÅNDSKIRKEN I KØBENHAVN D— 15.
JULI 1973.**

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme tillader sig herved at henvende sig til ministeriet vedrørende overnævnte monument. Landsforeningens bestyrelse finder, at monumentet ikke vedligeholdes og får lov til at forfalde.

Vi holder hvert år den 20. april kl. 19 et mindemøde ved monumentet for vore medlemmer. Dagen højtideligholdes, fordi de sidste danske fanger blev befriet fra Neuengamme af Bernadotte transporterne den 20. april 1945. På denne dag plejer vi at rette henvendelser til kirketjeneren ved Helligånds-

kirken om at få flammen på monumentet tændt. Dette har kunnet lade sig gøre uden vanskeligheder til og med den 20. april 1972. Men i år meddelte kirketjeneren, at han ikke kunne påtage sig at tænde flammen, fordi anordningerne til dette formål var rustet op.

Landsforeningen påtog sig så selv at skaffe fakler, og ved velvillig assistance fra Falk-Zonen, fik vi tømt monumentets øverste skål for regnvand og andre sære ting. Det lykkedes os således ved egen hjælp at få tændt flammen på monumentet til vort møde den 20. april 1973 hvori deltog næsten 200 af vore medlemmer og på rørende.

Det kan iøvrigt nævnes, at flammen på monumentet i tidligere år har været tændt den 29. april hvor Dachauklubben holder møde ved Helligåndskirken. Og den 4. maj hvor Landsforeningen »Gestapofangerne« mødes ved monumentet. Flammen har ligeledes været tændt hver den 5. maj samt den 24. december. Når udenlandske delegationer af tidlige fanger og modstandsfolk besøger Danmark lægger de som regel krans og blomster ved monumentet.

Vi mener, at man bør ofre istandsættelse af monumentet, hvilket bl. a. kræver en fornyelse af anordningerne til at anbringe faklerne i monumentets øverste skål (en støbejernsring og syv metaldåser).

Det vil kunne gøres for et beskedent beløb.

Iøvrigt ser pladsen foran monumentet ikke køn ud. Den holdes ikke. Kvarterets hunde er slemme ved monumentet. Dette har endog været benyttet som plakatsøjle i maj måned i år. Hvor en plakat for nogle spanske dansere var klæbet op på monumentet og fik lov at sidde i længere tid.

Det er beklageligt og nedværdigende for os tidligere fanger, at monumentet er i en sådan forfatning. Man må også tage i betragtning, at her er gravsat askeurner fra koncentrationslejrene Auschwitz og Neuengamme.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme håber, at ministeriet vil tage denne sag op til overvejelse og udbeder sig en samtale vedrørende denne sag.

Ærbødigst

f. Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme
sgd. E.H.Grome
Formand
sgd. Niels Otto Køster
Sekretær

ADSERBALLE & KNUDSEN A/S

TØMRERMESTRE

ENTREPRENØRER

LYNGBY HOVEDGADE 96

2800 LYNGBY

87 12 97

Værn om naturen!

O. + P.-K.

ARNAKKE BRUGSFORENING

Tlf. (03) 48 20 21

Erling Foss

Thorsgade 59 . 2200 København N

AGA A/S

Uplandsgade 57
2300 København S

Tlf. Su 9900

Politiets amalienborgvagt.

I anledning af, at det i disse måneder er 30 år siden, at vendepunktet i besættelsestiden indtraf og de deraf følgende store begivenheder fandt sted, har »Frihedsmuseets Venner« arrangeret en række foredrag i Frihedsmuseet. Således talte læge Jørgen Røjel den 20. august om »Modstandsbevægelsen før 29. august 1943« og 1. oktober talte forfatteren Ralph Oppenheim om »De danske jøder i Theresienstadt«.

Til 15. oktober havde man atter indbudt til en foredragsaften denne gang med kriminalassistent Frank Zorn som taler; emnet var »Politiet på Amalienborg og tiden efter 19. september 1944«.

Foredragsholderen, der er formand for »Amalienborg-klubben«, gav først en kort skildring af politiets meget vanskelige stilling i besættelsens første år.

Proklamationer, udstedt af Regeringen og Kongen, påbød »korrekt og værdig optræden, da enhver uoverlagt handling eller ytring kan have de alvorligste følger« og »ro og orden må præge landet, og loyal optræden må udvises over for alle, som har en myndighed at udøve«. Det var svært for politiet at overhøre disse direkte påbud fra danske myndigheder, men der skete mange beklagelige ting, som ikke burde have fundet sted. Først da det endelige bud kom den 29. august 1943 blev der skabt rene linier.

DA REGERINGEN trådte tilbage denne dato og militæret blev interneret, blev der sat tyske vagtposter ved slottene, således også ved Amalienborg. Det lykkedes dog efter kort tids forløb politiet at få tilladelse til at overtage »Kongevagten«, som blev opretholdt til befrielsen.

Mange politifolk havde sluttet sig til modstandsbevægelsen, og den 19. september 1944 slog tyskerne til mod politiet. Cirka 1900 mand blev taget og sendt til tyske koncentrationslejre, men det lykkedes dog 7000 mand at undslippe.

Da den falske luftalarm lød den 19. september, strømmede politifolk til deres stationer, som de skulle ifølge instrukserne, og det var grunden til, at så mange blev taget. Men på Amalienborg skete der ikke noget den første time; om det skyldtes en forglemmelse, eller om man var uenige om, hvad der skulle ske med Kongevagten, vides ikke.

Denne times henstand blev brugt til at træffe foranstaltninger til at sætte sig til modværge. Adgangen til slotspladsen fra fire tilstødende gader blev barrikaderet og ammunition og våben blev bragt i stilling.

Da angrebet kom, var man fuldt forberedt.

EN DELING tyske marineinfanterister kom marcherende gennem Amaliengade fra Gefionspringvandet. Da den nærmede sig barrikaderne, delte den sig i to kolonner, som søgte ind til husrækkerne.

Et øjeblik efter var kampen i fuld gang og politiets første salve havde mange træffere. Tyskerne gik i dækning i portene og søgte at skyde derfra, men hver gang de stak hovederne frem, faldt der skud. Imidlertid kom der også angreb fra de andre gader. En kanonbåd lagde til ved Larsens Plads og rettede kanonen mod forsvarerne. En politiskytte, der var placeret på bagsiden af Amalienborg, gjorde kanon-skytten ukampdygtig. Hver gang en anden søgte at tage plads, blev han hindret af nye skud.

Også fra de sidste to gader blev der angrebet, men stillingen holdtes. Efter en times kamp blev fjendtlighederne indstillet på tysk ordre. Resultatet blev, at politiet fik lov til at bibeholde Kongevagten resten af besættelsestiden, ja, Amalienborg Plads var faktisk det eneste sted i det besatte Europa, hvor tyske soldater ikke måtte komme.

Politivagten kom efterhånden op på 240 mand, det vil sige, at 80 mand havde vagttjeneste i 8 timer i døgn.

EFTER FOREDRAGET vistes en film, der omhandlede foredragets emne, og som sluttede med Livgardens overtagelse af vagten den 10 juni 1945.

Vicepolitinspektør Nielsen-Ourø, der var chef for politiets Amalienborgvagt i de bevægede dage, svarede til slut på spørgsmål fra forsamlingen.

Formanden for »Frihedsmuseets Venner«, Sven Seehusen, takkede for det interessante foredrag og benyttede lejligheden til at konstatere, at mange af tilhørerne ikke var medlemmer af foreningen og opfordrede dem til at melde sig ind i »Frihedsmuseets Venner«, som til stadighed har mange interessante foredrag og arrangementer.

Olav Holst.

KRAV OM HURTIG HANDLING.

De erhvershæmmede finder, at forhalingen af rejsningen af Bernadottegården er en hån mod de syge og bidragsyderne.

UDTALELSE.

Landsforeningen af Erhvershæmmede fra Frihedskampen 1940-45, Københavns-afdeling - forsamlet til generalforsamling på Københavns Rådhus den 29. oktober 1973, - har alvorligt drøftet den situation, som mange af vore ældre og syge kammerater nu befinder sig i.

-Vi må konstatere, at de plejehjem (Bernadottegårde), der for år tilbage blev os lovet, endnu ikke er realitet.

-Vi betragter dette som en hån mod vore syge kammerater - og en hån mod danske borgere, der har støttet og ydet bidrag til Bernadottefonden - der står som bygherre for disse plejehjem og beskyttede boliger.

-Vi henstiller derfor til Bernadottefonden og andre implicerede parter, at der nu bliver sat handling bag ord.

-Vi betragter det, der hidtil er sket, som en hån mod vore kammerater og mod Greve Folke Bernadotte, der har lagt navn til fonden.

-Og vi henstiller til såvel statslige som kommunale myndigheder, der har med denne sag at gøre - at der nu hurtigst kommer gang i dette byggeri.

-Vore kammerater kan ikke vente længere!

-Det er nu, vi har brug for plejehjem og beskyttede boliger!

De Erhvershæmmede fra Frihedskampen, Københavns-afdelingen.

Alberti Hansen.

FRIHEDSFONDEN.

På Frihedsfondens bestyrelsesmøde den 23. november 1973 på 4. Maj Kollegiet på Frederiksberg udtalte formanden Jørgen Zahle følgende mindeord om grosserer Erik Schousboe Poulsen, Espergårde:

Erik Schousboe Poulsen, der blev 67 år, døde, den 20. november. Schousboe Poulsen var med i frihedskampen under Danmarks besættelse fra et tidligt tidspunkt og i første linie i samarbejde med »citronen«, »flammen« og mange andre. Han blev fængslet af Gestapo i 1944, men slap i slutningen

SCAN-SPEAK a/s

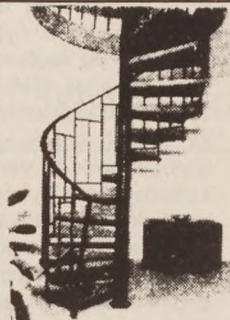
Tvæervej 2 - Tlf. (06) 92 12 66 *

Hørning

HUSK
ARVID'S ØL

Amager fælledvej. 37

Tlf. Am. 2918
Vi bringer
varerne!

SPINDEL-
TRAPPER
efter opgave

COLOMBUS TRAPPER

Tinghøjvej 51
2860 Søborg
Tlf. (01) 67 11 88.

Lunderskov Nedbrydning

Sprængning og ophugning af beton
Alt i brugt bygningsmateriale sælges
Komplet lager af sanitet og badeværelser
til konkurrencedygtige priser....

N. Nielsen . Industrivej . 6580 Vamdrup . Telefon (05) 58 16 76 .

af samme år til Sverige. Også her fortsatte han kampen for Danmark.

Også den humanitære side af kampen havde hans store interesse. Hans aktivitet og iderigdom gjorde ham til naturlig medstifter af Frihedsfonden i 1945, og han var i høj grad medvirkende til, at Frihedsfonden i de første år fik så mange midler hjem, at den i 25 år for egne midler kunne virke for sit formål til gavn for besættelsestiden ofre.

Vi i fonden vil ikke glemme Schousboe Pulsens betydelige indsats og aldrig svigtende interesse for Frihedsfonden.

PROFESSOR Richar Ege, 82 år, har anmodet om at udtræde af Frihedsfondens bestyrelse. Hans post overtages nu af professor P. Brandt-Rehberg, Holte, og samtidig er fhv. minister og medlem af frihedsrådet Alfred Jensen indtrådt i Frihedsfondens ledelse.

VED EFTERÅRSFESTEN på 4. maj kollegiet i Aalborg tilfaldt Skipper Clements Legat, det såkaldte ollegat, hvis kontante sum er garneret med guldøl, snaps, cigarer, kaffe og hovedpinetabletter, Eskild Lai Mortensen (maskinmesterskolen), søn af pensionatsejer Oda M. Vesterø. Max Fro's Humørstipendium tilfaldt i år Mogens Davidsen, søn af repræsentant Olaf D., Kolding.

NAZI-OFFISERER DØMT FOR MASSEMORD.

Bonn: Seks tidligere politi-offiserer og medlemmer av sikkerhetstjenesten SD ble dømt til fra to og et halvt år til 15 års fengsel.

De seks var av en jurydomstol i Frankfurt funnet skyldig i medvirkning i masse mord. Rettssaken varte 14 måneder. Det møtte 150 vitner i Frankfurt, og det ble også tatt opp vitnemål i USA, Israel, Frankrike og Sovjet-Unionen.

Anklagen gikk ut på deltakelse i drap på 30.000 jødiske kvinner og barn i Sovjet-Unionen i 1941 og 1942, og to av de seks mord på 6.000 politiske kommisærer i Den Røde Hær. For det siste anklagepunktet ble det avsagt friinnelse.

Den 68 år gamle Adolf Petsch som fikk den lengste dommen, 15 år, hadde som SD-mann selv fra en grøftkant drept med nakkeskud 12.000 personer som lå foran ham.

Fire av de seks dømte har i 10 år vært suspendert fra sine stillinger som politimenn.

Fra Grini-Posten.

FORNEM JUGOSLAVISK ORDEN TIL NORMENN.

Under en mottakelse i Oslo Rådhus ble 11 nordmenn hedret med den jugoslaviske flaggs orden med stjerne - Orden Jugoslovenske Zastave Sa Srebrnom Zvezdom. Denne orden - som tidligere er utdelt 65 ganger - ble gitt til nordmennene for innsats for jugoslaviske fanger i Norge under krigen eller for innsats for de norsk-jugoslaviske forbindelser.

Den jugoslaviske ambassadør i Norge, Drago Kunc, overrakte ordenene til Borghild Lotte, Stavanger, komponisten Harald Sæverud, advokat Nils Parelus, professor Nils Christie, professor Arne Gallis, forfatter Per Hansson, forfatter Carl Frederik Prytz, Svein Mønnesland, som er formann i Østfold-avdelingen av Norsk-Jugoslavisk Samband, kaptein Eugen Sivertsen, som har ansvaret for tilsynet med de jugoslaviske gravene her i landet, Helmer Bonnevie fra Krigsinvalidforbundet og Kristoffer Lilje, Elverum, som tidligere var bosatt i Nord-Norge og gjorde en stor innsats for de jugoslaviske fangene der i krigsåra.

Fra Grini-Posten.

31.951 DØDE I DACHAU.

På 28 årsdagen for Kz-lejren Dachau's befrielse var tidligere fanger samlede for at ære mindet om deres myrdede kammerater.

I de år, lejren bestod, 1933-1945, blev 206.000 fanger fra 38 nationer indregistreret. (De ikke-registrerede var fanger, for hvem Dachau kun var en gennemgangslejr på vej til andre KZ-lejre.)

Det nøjagtige antal ofre i Dachauer ikke kendt, men ifølge den internationale undersøgelsestjeneste er 31.951 fangers død dokumenteret.

Ved mindehøjtideligheden udtalte formanden for Den Internationale Dachau-komite, Albert Guerisse:

»De 12 år, hvor det nazistiske herredømme herskede, betød 12 års ubøjeelig modstandskamp. Anti-fascister i alle lande kæmpede mod Nazismen for at skabe en bedre verden med frihed, fred og retfærdighed.«

Redaktionel bemærkning.

Præsten Johan Neuhäusler, der har siddet i Dachau, har søgt at efterforske tallet på de døde og er nået til et resultat på omkring 70.000 dødsopfre.

30-ÅRET FOR JØDERNES REDNING

På et tidspunkt, da Det mellemste Østen står i flammer, mindes Israel begivenhederne for 30 år siden, da danske modstandsfolk hjalp tusinder af jøder til flugt umiddelbart før et nazistisk ansalg i det besatte Danmark.

Ved flere lejligheder har Israel givet udtryk for den taknemlighed, man følte for denne indsats, og nu understreges den yderligere ved udsendelse af et særfrimærke. Det må røre enhver dansk borger, at Israel gang på gang vender tilbage til dette spontane initiativ under den danske modstandskamp, og det gør i denne forbindelse også et dybt indtryk, at det israelske postvæsen for første gang i dets historie tekster et frimærke med et fremmed sprog ud over hebraisk. Man læser således i mærkets højre side - på dansk: »30-året for Jødernes redning i Danmark«.

Der er ingen tvivl om, at mange danske vil sikre sig dette specielle frimærke, som får værdien 5 il. L. Det var ifølge en meddelelse, dateret 5. oktober, hensigten at udsende mærket omkring Menneskerettighedernes dag, den 24. oktober.

Tal med Deres lokale frimærkehandler om bestilling. Den israelske ambassade henviser til Philatelic Services, Jerusalem, men man kan ikke i øjeblikket påregne normal postgang.

Ib Eichner-Larsen.

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Formand: Alberti Hansen, Arrildsgård 41, 2700 Brønshøj, tlf. (01) BE 3162

Næstformand: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29, 2200 København N, tlf. (01) 39 77 27

Sekretær: Arne Hedegaard Rasmussen, Bredegrund 15, 2300 København S, tlf. (01) 58 99 54

Kasserer: Anna Strunge, Otto Ruds Gade 39, 8200 Århus N, tlf. (06) 16 98 12

NEUENGAMME-FORENINGEN

Formand: Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup, tlf. (01) 50 33 86

Kasserer: E. Jakob Jensen, Fabianhus, 3240 Esrum, tlf. (03) 20 01 49

Næstformand: Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, tlf. (01) 87 02 64

Sekretær: Niels Otto Køster, Offenbachs Vej 27, 2450 København SV, tlf. (01) VA 2497 V

Medlemskontakt og arkiv: Alex Th. Binne, balle, Elme Alle 43, 2630 Tåstrup, tlf. (01) 99 05 52

LINDEBURG FARMA

Blovstrød Byvej 16 . 3450 Allerød

Telefon (03) 27 45 11

STRIK SHOP's RENSERI

Nykøbing F. - Slotsgade 52 - telf. 85 07 67

Få Deres gardero-
be rensset hos os:
det er nemt, hur-
tigt og billigt

Levering:
Luxusrens
2 - 3 dage

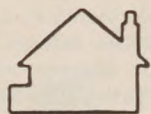
Kilorens - fra
dag til dag

Vor garnafdeling
har alt i.
Tidens Modestrik,
opskrifter og garn
til:

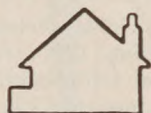
buksedragter
kjoler - bluser
bikini m. m.

Ønsker De vejledning,
Vi hjælper Dem gerne

Det sorte hus

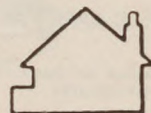
Hvert 7. hus – det
sorte hus – kan ikke
antages til bygnings-
kaskoforsikring.

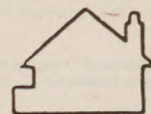
Er det 7. hus Deres?
Lad vore konsulenter
stille diagnosen.

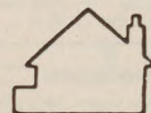
Siden 1933 har vi
udelukkende

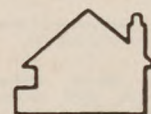
beskæftiget os med
bygningsforsikring.

DANSKE MINERVA
er selskabet, der
aldrig har ført retssag
om erstatning.

Skal De bygge?
Forhør nærmere om
vor garantiordning.

**Forsikret i
Danske Minerva
– det er sagen**

Amalievej 2, 1875 København V
Tlf. (01) 31 11 89

A.M.U.

Aalborg Maskin Udlejning A/S
AAGADE 15 . 9000 AALBORG . TELEFON 08-12 62 66

Værksted: Nibevej 54 - Skalborg - Tlf. 18 13 06

Gravemaskiner	-	Læssemaskiner
Bulldozers	-	Traæcavators
Motorgrader	-	Scrapers
Dumpers	-	Tromler
Bygge- og mobilkraner		
Jernspuns samt pilotering		

Privattelefoner:

Vagner Thorsted	182603
Biltelefon	drej 0020, forlang 5186
Erik Laesen	382101
Niels Kristensen	157379
Poul Lauritsen	139313
Jørgen Sørensen	183042

12 62 66 *

GESTAPOFANGERNE

1943 29. aug. 1973

Mel.: Frihedssangen.

De klart i vor erindring står
de fem forbandede år.
En kold vind over Danmark gik,
i hjertet det gav et stik.
De sorte fugle over himlen fløj,
den himmel som før var så blå og høj.
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

Vort land det var så smukt og skønt,
nu vrिमled' det kun med »grønt«,
den grønne, grimme uniform,
som rystede »Gamle Gorm«.
De slæbte af med døtre, koner, mænd,
og overalt lød både skud og skænd.
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

Europa - fuld af sult og nød,
af terror, vold og af død!
Der gik 3 onde, mørke år,
men pludselig håb man får.
For noget godt og sælsomt var der hændt,
et lys i mørket var nu blevet tændt,
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

Fra mund til mund der lød et råb:
BUD-STIK-KEN giver os håb!
Det 30 år er siden just
den kom 29. august.
Den explodered' - blev en flamme stor
der lyste op i både syd og nord.
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

Se, mænd og kvinder kom nu frem,
og flammen lyste for dem,
mod nazifjenden alle gik,
stor tilgang man stadig fik.
Et skib blev sænket - og et bål blev tændt,
den »danske modstand« viden om blev kendt.
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

I cellerne brød håbet frem,
et håb på liv og på hjem,
ja, som et lyn slog troen ned:
En verden i sol og fred.
I alle disse år var alt så svært,
men sammenholdet fik vi alle lært.
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit!

Vi sidder her så trygt og rart,
men alt vi husker så klart.
Vi mindes, da vi sammen stred,
vi mindes enhver, som led.
Nu er der altså svundet 30 år,
men tydeligt i vor erindring står:
Vi gik til modstand -
alle danske - alle mand som én,
og gjorde Danmark frit.

NB: I versenes sidste linje synges:
og gjør-de Danmark frit!

DEN ØSTRIGSKE KANSLER I AUSCHWITZ.

Under et ophold i Polen besøgte den østrigske kansler, Bruno Kreisky, Auschwitz-museet, hvor han med særlig interesse studerede forhold, som havde med lejrens tidligere østrigske fanger at gøre.

Kansleren ærede mindet om de i Auschwitz omkomne ved at nedlægge blomster ved det internationale mindesmærke i Birkenau og ved dødsrummen i blok 11.

AUSCHWITZ NR. 199.530 VAR EN DRENG

Angående østrigske fanger i Auschwitz kan nævnes, at de første kom til lejren i slutningen af 1941 og i 1942. De kom enkeltvis eller i grupper på op til 20 personer fra Gestapos fængsler i Wien og i Klagenfurt eller i transport sammen med polakker, tyskere og tjekkoslovaker fra andre KZ-lejre.

Mellem de østrigske fanger var mange aktive politikere, anti-fascister, kommunistiske partimedlemmer, socialister, medlemmer af Schutzbunde og af den internationale brigade fra borgerkrigen i Spanien. Desuden var der en del officerer og fremstående intellektuelle og arbejderrepræsentanter.

I årene 1943-1944 sendtes overlevende borgere af jødisk herkomst til Auschwitz. Kun en lille gruppe blev anvendt til arbejde i lejren, resten fandt døden i gaskamrene. Lejrforvaltningen registrerede de østrigske fanger som rigstyskere.

De østrigske, politiske fanger tilsluttede sig ret hurtigt lejrens modstandsbevægelse og udgjorde her et stærkt led. Flere kendte østrigske personligheder deltog i ledelsen af denne hemmelige bevægelse, men kun få slap fra det med livet i behold.

Den sidst i Auschwitz indregistrerede østrigske borger fik nummeret 199530. Det var en dreng, som blev født 17. september 1944 i kvindelejren Birkenau.

Fru Ellen Margrethe Thomsen

Fru Ellen Margrethe Thomsen, enke efter kroejer Thomsen i Snekkersten, kendt for sin indsats under besættelsen, er død, og vi har modtaget disse mindeord:

Et af modstandsbevægelsens og flygtningetjenestens aktive og modige kvindelige medlemmer, fru Ellen Margrethe Thomsen, Snekkersten, er død efter lang tids sygdom. Så sent som sidste torsdag var hun blandt de tidligere medlemmer af Snekkersten Flygtningetransportgruppen, der ønskede at markere Ben Gurions død og indsats ved at plante træer i Ben Gurionskoven i Israel. Ellen Thomsen og hendes mand vil blive husket af mange for deres indsats i flygtningetransporterne i besættelsesårene.

Ægteparret, der ejede Snekkersten Kro, nu Kystens Perle, kom tidligt med i flygtningetransporterne. Allerede før 29. august 1943 var Snekkersten Kro et af møde og transportstederne for flygtninge. Medens fru Ellen Thomsens mand sejlede over sundet med flygtningene, tog Ellen Thomsen sig af de flygtninge, der opholdt sig på kroen. Kroejer Thomsen blev taget af Gestapo og ført til koncentrationslejr, hvor han døde. I de tragiske begivenheder for 30 år siden, aktionen mod de danske jøder, skrev familien deres navn i frihedskampens historie som »Flygtningenes trofaste hjælpere«.

Uden for Kysten Perle findes der i dag en sten, der mindes deres indsats. Vi, der mødte fru Ellen Thomsen i flygtningetjenesten, har længe vidst, at hendes virke i frihedsbevægelsen havde sat spor i hendes helbred.

Svenn Seehusen.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge

DET DREJER SIG OM
**SVENDBORG
BANK**
AKTIESELSKAB
EN GOD BANKFORBINDELSE

FLAG
FLAGSTÆNGER
FIRMASTANDERE
VINDPOSER

Forlang tilbud

Odense
Dekorationsforretning

Stenhuggervej 19
5000 Odense

Tlf. 12 08 79

Dragør kommune

SKURVOGNE

A. G. J.

Salg og udlejning af alle typer skurvogne,
sanitetsvogne og alle størrelser kontor-
bygninger.

Transport og opstilling udføres.

A. G. J.
skurvogns afd.
03 - 60 44 00

BALLING SMEDE-
OG MASKINFORRETNING

PETER DAHL OG SØNNER I/S

7861 Balling

Tlf. (07) 56 42 55

Konstruktioner - Støbeforme
Stålkonstruktioner - Støbeforme

FORÆLDRESKOLEN I ÅRHUS

Marselis Boulevard 17

8000 Århus C

Tlf. (06) 142906

Alberti Hansen

Formanden for »Foreningen af erhvershæmmede fra Frihedskampen» Alberti Hansen, er død i København, 68 år. Alberti Hansen var i sin tid kontrollør i Søfyrbødernes Forbund, og kort efter Hitlers magtovertagelse gik han ind i kampen mod nazismen. Han var mellem de første illegale herhjemme og fik en meget dramatisk skæbne. I 1938 blev han idømt 3 1/2 års fængsel for sabotage mod to spanske trawlere i Frederikshavn, og i 1941 fik han 10 års fængsel for sin tilknytning til internationalt antinazistisk sabotagearbejde under ledelse af den tyske kommunist Ernst Wollweber.

I 1944 lykkedes det ham sammen med danske politiske fanger at flygte fra Vridløselille, og det lykkedes ham at komme til Sverige. Ved besættelsestidens ophør var Alberti Hansen med til at befri Frihavnen. Han blev efter krigens afslutning ekskluderet af det danske kommunistparti sammen med Richard Jensen. Han havde været syg i mange år, følgerne af modstandskampen, men ikke desto mindre var han til det sidste hjælpsom over for alle. Han bliver svær at erstatte som formand, siger man. Hans død er et stort tab for »Foreningen af erhvershæmmede fra Frihedskampen».

Begravelsen fandt sted lørdag den 15. dec. kl. 13. fra Bispebjerg krematoriums store sal. Tilslutning var meget stor. Arkitekt Hemm, Theisen talte smukt og gribende.

Eloise Ravenna

Den 40-årige Eloisa Ravenna er død d. 9-9 på S. Giovanni-hospitalet i Milano. Hun havde viet sit liv til at efterspore nazistiske krigsforbrydere og tilvejebringe bevismateriale, der overfor retten kunne dokumentere deres forbrydelser. Hun arbejdede på det Hebraiske Center for historisk dokumentation i Milano.

Hun gik under tilnavnet »kvinden, der aldrig lyver« og har udført et ganske enestående arbejde med at bringe skjulte og hemmelige dokumenter frem i dagslyset, bl. a. takket være sin fremragende hukommelse.

Det var bl.a. hende, der forårsagede, at Adolf Eichmanns stedfortræder i Norditalien kunne drages til ansvar.

Denne var overbevist om, at han hav-

de udslettet alle spor efter sig, og sagde nok så selvsikker, da hun fandt frem til ham: »Hvor er beviserne?« Han havde været forudseende og selv hans navn var forsvundet i det store ragnarok før hans flugt.-

Gennem måneder havde hun udspurgt folk og læst bjerge af dokumenter, og så endelig en aften, da hun talte med en gammel partisanleder, dukkede pludselig navnet op:

Veronas bøddel, som med hjælp fra fascistmilitsen havde foretaget tusindvis af arrestationer og deportationer, havde skiftet identitet til en alvorlig, veltænkende sagfører i Tyskland, Friedrich Bosshammer fra Wuppertal. Han blev arresteret og stillet for retten i Berlin og dømt for mord på 3336 italienske jøder.

HØJE VÅBENPRISER FRA NAZITIDEN.

7-11. var næstsidsste dag hos Bruun Rasmussens auktioner.

Dagens dystre numre lå indenfor våben. Desværre er der samlere, som med iver kaster sig over naziminder. Det ses på priserne. En 'Arbeitsdienst - kniv med inskriptionen: Arbeit macht Frei', gik for 450 kr., og nok en kniv fra det Tredje Rige, en 'Fliegermesser', model 1934, med hagekors blev købt for 575 kr.

Højeste våbenpris opnåede et par tyske duelpistoler fra ca. 1840 med otesidede damascerede løb og udskåret skæfte, nemlig 12,500 kr. Og for nu at tage noget dansk med - en officerssabel med inskriptionen 'Der Muth verheidigt der 2te April 1801' og rigsvåben gik for 3700 kr.

Runde dage

Januar

Fru Carlo Rasmussen (mor til afdøde Louis Rasmussen)

Nygårds Plads 10, 3, 2610 Rødovre, fylder 85 år den 11.1.1974.

Fhv. sygeplejeske Elisabeth Therkildsen, Ermelundsvej 41 st, lejlighed 14, 2820 Gentofte, fylder 80 år den 11.1.74.

Major Erik Krogh, Hybenvej 10, 3500 Værløse, fylder 50 år den 29.1.74.

Einer Sørensen, Finlandsvej 7, Ålborg, tidligere sachsenhausen, fylder 70 år den 11. jan.

John Hansen, Guldbergshave 19, 2200 København N, fylder 60 år den 31. jan.

Februar

Paul Thvæsen, Hestegangen 22, Hjortekær, 2800 Lyngby, Neuengamme 50.540, Husum og Dalum. 60 år 4/2. Sv. Bachhausen Jensen, Wagnersvej 5a st., 2450 København S.V. Neuengamme 78.790, Sachenh. Mauthausen. 70 år 14/2.

Erik Fog p.t. Colombia Neuengamme 69.420, Desauer Ufer. 50 år 27/2. Karen Storm, Aabakken 23, 5681 Beltinge, tidligere Ravensbrück fylder 70 år den 28. februar.

OM ERIK SCAVENIUS

Kort efter den tyske besættelse af Danmark udnævnte statsminister Thv. Stauning Erik Scavenius til udenrigsminister.

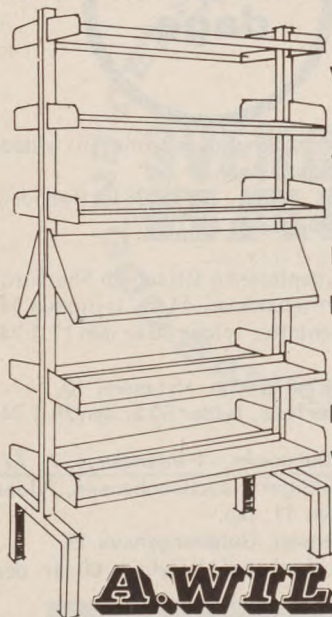
Udnævelsen førte til lidt murren fra flere sider. Scavenius havde ry for at være lidt tyskervenlig. Da Stauning hørte det, mumlede han:

-Sludder og vrøvl. Han er overhovedet ikke venlig.

HITLER-PORTRÆT

Under arbejdet med en Hitler-biografi - iøvrigt en bog, der er bestseller i Vesttyskland - kom forfatteren Joachim Fest på den tanke at lave en portrætdsendelse om Hitler som personlighed, om personens storhed og den moralske afsky, der uvilkårligt melder sig, når diktatoren betragtes under lup - eller sågar uden. Biografien blev bragt i tysk Tv program I den 26. novbr.

VI HÆNGER STADIG

VORE KENDTE WIKAN
STÅLREOLER PÅ DERES
VÆGGE I KONTOR -
LAGER - ARKIV ELLER
HVOR DE ELLERS HAR
BRUG FOR DET -

FÅ MERE AT VIDE OM
WIKAN STÅLREOLER

A. WILKEN

AKTIESELSKAB

ROSKILDEVEJ 233

4100 RINGSTED - TLF. (03) 61 22 00

GARDINER & TÆPPER

GARDINVÆVERIET

TVIS 7500 HOLSTEBRO

TELEFON (07) 435281

DALUM LANDBRUGS- OG MEJERISKOLE

5260 HJALLESE

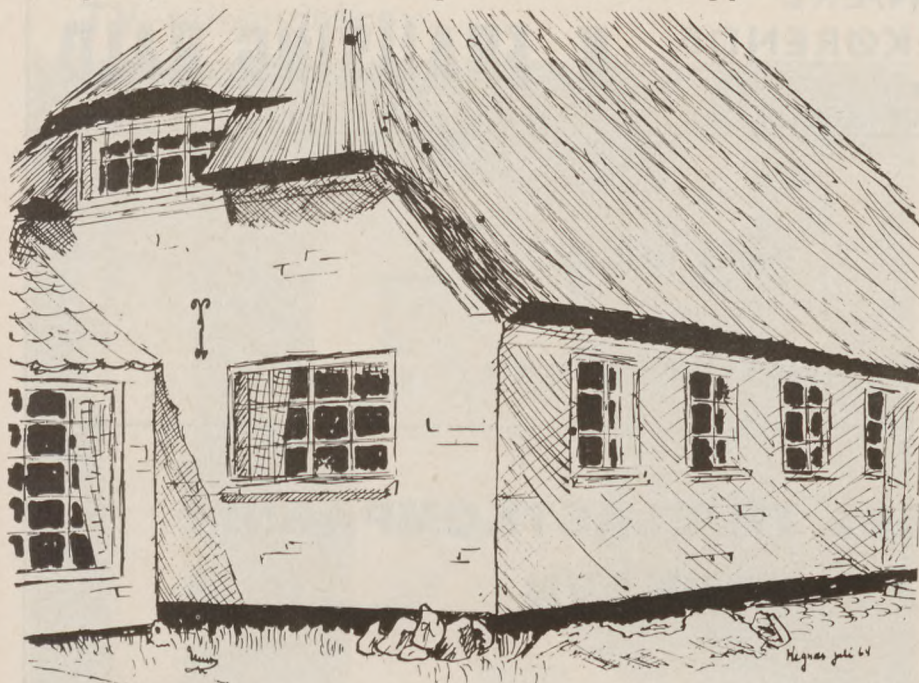
TLF. (09) 132130

Standard Electric A/S

FERIE PÅ KEGNÆS.

Ferieoplevelser på Kammeraternes Hjælpefondsferiehjem i Sønderjylland.

Kammeraternes Hjælpefonds smukke feriehjem ligger på halvøen Kegnæs i Sønderjylland. Her henter sommeren igennem deltagere fra frihedskampen sundhed og sommervind.

Da jeg i år fik bevilget huset i sommerferien for 8 dage, var vi alle henrykte over, at vi skulle en tur til Sønderjylland i ferien.

Vi kørte her fra Virum lørdag den 14. juli. Solen stod højt på himlen, og vi glædede os til en ferie i sol og sommer.

EFTERHÅNDEN SOM vi nærmede os Sønderjylland, begyndte jeg at tænke på min barndom i en fynsk skole, hvor jeg lærte om de dansk-tyske krige fra 1848-49 og 1864. Jeg huskede pludselig nogle drengebøger, jeg havde læst »En dreng fra 64« og »Rasmus Rask« bøgerne. De var spændende. Jeg håbede dengang, at jeg selv kunne vise et mod som disse drenge. Disse drengebøger gav mig under turen også lyst til at nynne og synge forskellige sange, som hørte til egnen.

EFTERHÅNDEN som vi nærmede os Sønderborg, begyndte vi at tale om, hvor langt er der nu; vi talte om 20 og

30 km., og da vi nåede over Als, så kunne der kun være få km. tilbage. Fra Sønderborg kørte vi derfor mod Skovby, og derefter passerede vi Drejet, ja, så kunne det da kun være ganske få km. tilbage.

Der var heller ikke langt, men når vi havde kørt en hel dag, var selv de sidste km. lange.

Da vi endelig nåede frem til Østerby, måtte vi som førstegangsbeboere selvfølgelig spørge os for, hvor nøglen skulle hentes, samt hvor huset var, alt blev klaret.

Vi havde regnet med, at det var et hus, der var sterilt nyt, men til vores glæde mødte vi et gammelt bondehus, som var over hundrede år - det var glæden, selv om der ikke var varmt vand. Alle kunne fantasere sig tilbage til de tidligere indvådere. Det var det hus, vi skulle bo i 8 dage, men det var dog ikke der, vi skulle tilbringe vores meste tid. Vi skulle nu ud og se de forskellige historiske steder, som danmarkshistorien havde lært os. Vi planlagde ikke vores ture, men kørte på instinkt.

VORES TURE gik ind over det sønderjyske landskab, hvor vi selvfølgelig først så Dybbøl Mølle, hvor min knægt på 9 år selvfølgelig var mest interesseret i de kanoner, der var opstillet. Den historiske beretning om kanonerne var han ikke interesseret i, men hvor langt de kunne skyde var det spørgsmål, der blev stillet. Vi besøgte også andre historiske steder, blandt andet Frøslev museet, hvor vi også havde nogle interessante rundture og vi kunne fortælle familien om de forskellige ting, der var udstillet, men igen var det for knægten det mest interessante, hvorledes våbnene reagerede.

I MUSEET hilste vi på kustoden. Han havde, medens vi talte med ham, denne oplevelse, at en af hans modstandskammerater, han ikke havde set siden krigens ophør, pludselig kom og hilste på ham. Denne modstandskammerat, var nu professor i Amerika, og havde som sagt ikke været i Danmark siden.

For at få en virkelig tur ud af det, måtte vi selvfølgelig også en tur til Tyskland.

Og for mit vedkommende skulle den tur gå ned over Padborg.

Når den skulle gå den vej, skyldtes det at det var den tur vi, der havde været i koncentrationslejre, blev transporteret hjem igennem. Jeg husker tydeligt hin april aften. Mørket havde sænket sig, og vi passerede grænsen, da der pludselig lød sangstemmer fra en masse pigerøster. Disse piger bød os velkommen hjem ved at synge: Der er et yndigt Land. Det var naturligt, at vi, der ikke havde været i Danmark i mange måneder, fik en klump i halsen.

Når man i dag kører rundt i de sønderjyske egne, og ser og hører vor danske fædrelands historie og hører om den ufred, verden stadig er ladet med, fremmes ønsket om at hjælpe dem, der lider under diktatoriets svøbe.

Til stadighed må vi have det for øret, at vi lever i et : »yndigt land«.

Oscar Kryger

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen til de syge

BYGGEKRANER

SEMIMOBILE
STATIONÆRE
SKINNEKØRENDE

10 tm—160 tm
SALG - SERVICE - LEJE

K. FRAUSING HALD

8381 MUNDELSTRUP — TELEFON (06) 24 02 22

Erling Foss

Thorsgade 59 . 2200 København N

DET DANSKE TRÆLASTKOMPAGNI KØBENHAVN

NORDISK RÅSTOF COMP. A/S

Fabrikation af 2 meter lange rør
Alt i Betonvarer
efter Ingeniørforeningens normer

AALESTRUP CEMENTVAREFABRIK

v/ Jens Bertelsen

Tlf. (08) 64 11 28

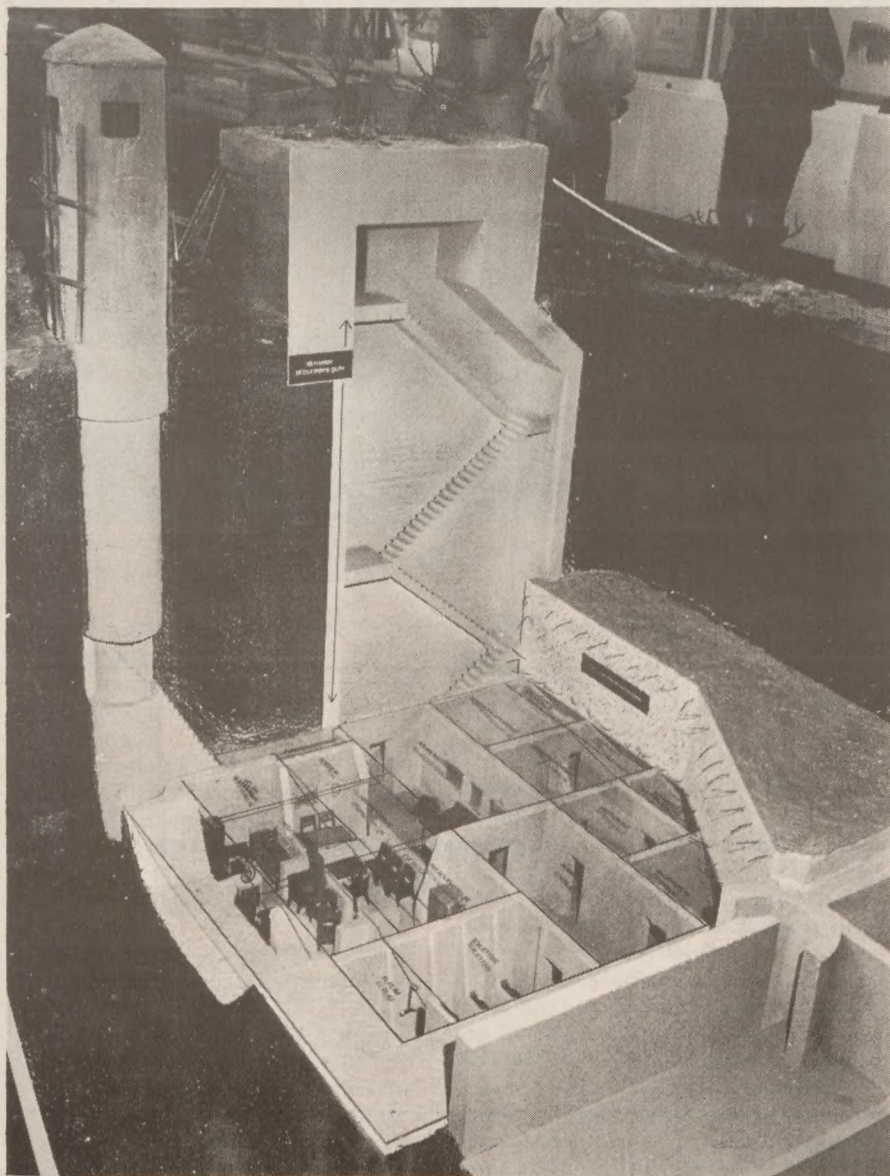
Bording Støfvæveri
v/ J C Nørgaard Jensen

**SPECIALE
KJOLESTOFFER**

7441 Bording (06) 86 12 19

NAZI-TYSKLANDS FALD

Den tyske kapitulation skildret i to TV-udsendelser.

Førerbunkeren ses her i nærbillede. Der var 18 meter til bunden af bunkeren. Sammenholdes artiklens tekst med billedet, kan man let danne sig en klar forestilling om indretningen.

TV bragte fredag 9. november og søndag den 11. to timelange udsendelser om Nazi-Tysklands fald.

Udsendelsen fredag den 9. november kl. 21,30-22,30 beskrev sammenbruddet i Berlin i de sidste uger frem til Hitlers selvmord 30. april 1945, og de tilbageblevne udbrudsforsøg fra førerbunkeren i Berlin, som på det tids-

punkt var helt på russiske hænder.

Der var foretaget optagelser i det tidligere regeringskvarter hvor førerbunkeren lå (i dag spærrezonen langs muren i Østberlin). Ligeledes var der lavet optagelser på det sted i Berlin, hvor Hitlers højre hånd Martin Bormann blev fundet død.

DOKUMENTARISK MATERIALE HENTET I KØBENHAVN, ENGLAND OG SOVJET.

Historisk dokumentarisk filmmateriale fra begivenhederne dengang var leveret fra Danmark radios og frabriske og sovjetiske arkiver.

Der brugtes også rekonstruerede scener fra en sovjetisk spillefilm om stormen på Berlin.

HITLERS BUNKER REKONSTRUERET

Hitlers bunker var til dette program opbygget i model i Århus af lederen af provinsafdelingens dekorationstjeneste, arkitekt Palle Pedersen. Denne model var forøvrigt udstillet på Frihedsmuseet i København hele november måned.

Førerens bunker bestod af atten rum fordelt på to sider med en gang imellem, og det var små, trange og ubekvemme rum. Der kunne ikke tænkes en større kontrast mellem de ægyptiske dimensioner på det nye rigskancelis værelser, som det tog skælvende ambassadøren en evighed at passere, og så disse miserable underjordiske rum, hvor et samlet hof nu ydmygede sig ligesom før, omend mindre ærbødigt.

Midtergangen var delt i to med en skillevæg.

Forreste del blev brugt som dagligstue og derfra gik døre til kontorerne, toiletterne, vagtrummet, alarmtelefonen og det lille kraftværk.

Bag skillevæggen lå det allerhelligste. Der residerede Hitler ved sine daglige stabskonferencer.

LEJLIGHED PÅ SEKS VÆRELSE I BUNKEREN TIL FØREREN OG HANS ELSKERINDE.

Til venstre førte en dør ind til en lejlighed på seks værelser, som var Hitlers og Eva Brauns private lejlighed. Eva Braun havde kombineret sove- og dagligstue samt bad og påklædningsrum. Hitler havde et soveværelse og et arbejdsrum. Det sjette var et forværelse.

To andre døre til venstre førte til et lille »kørum«, som blev brugt til mindre konferencer, og et lille bur, som blev kaldt »hundebunkeren«, hvor de personlige detektiver, som passede på føreren, plejede at hvile sig på skift.

Fra »hundebunkeren« førte en trappe op til et ufærdigt observationstårn på loftet. Til højre for gangen lå værelserne til Hitlers to læger Morell og Stumpfegger og et lille førstehjælpsværelse.

VESTBIRK HØJSKOLE

8752 ØSTBIRK

- TLF. (05) 78 11 71

Bagermester E. Honoré

Pandrup

LUNDGAARD TEGLVÆRK
7850 Stoholm.

P. CHRISTENSEN
Entreprenør, aut. kloakmester

●
Tilbud uden forbindende
Nordgaardsvej 5 – Svogerslev
pr. 4000 Roskilde
Tlf. (03) 38 30 39

BY- & LANDBOSPAREKASSEN

BIKUBEN

Frederikshavn

BEKÆMP FORURENINGEN
H. I. KØBENHAVN K.

Persons Kleins Eftf. A/S
Mesterlodden 13
2820 Gentofte
Tlf. GE. 54

Ingeniørfirmaet
SKUDE & JACOBSEN
Solbakkevej 1
4760 Vordingborg
Tlf. (03) 77 16 00.

Modellen af førerbunkeren i Berlin var opstillet i Frihedsmuseet. Den havde en fremtrædende plads i kanonhallen.

DA TYSKLAND BLEV REGERET FRA FLENSBORG FJORD.

—Regeringen Dönitz i Flensborg er et temmelig ukendt og historisk for sømt kapitel.

Karl Dönitz fik dikteret en ministerliste pr. radiotelegram fra Berlin, men den satte han sig ud over og udnævnte i stedet greve Lutz Schwerin von Krosigk til regeringsleder og udenrigsminister. von Krosigk havde hidtil været finansminister.

Krosigk er med sine 86 år den ældste blandt de tyskere, der blev interviewet.

Videre mødte vi Hitlers tidligere rustningsminister Albert Speer, ritmester Gerhard Boldt, der skulle samle de militære oplysninger til Hitler i de sidste uger i Berlin og admiral Gerhard Wagner, som er den eneste overlevende af de tyske officerer, der under skrev kapitulationsdokumentet hos Montgomery på Lüneburg Hede den 5. maj 1945.

Vi besøgte selve det historiske sted, hvor teltet stod, og hvor kapitulationspapirerne blev underskrevet.

Hitlers efterfølger som rigspræsident og øverste militære chef, storadmiral Karl Dönitz hævdede i interviewet, at han ikke på noget tidspunkt havde tanker om at operere videre på dansk jord eller bruge det besatte Danmark og Norge i en håndpantpolitik for

at opnå indrømmelser over for Montgomery.

Det stemmer ikke overens med oplysninger fra den tidligere tyske rigsbefuldmægtigede i Danmark, dr. Werner Best.

WERNER BEST KOM IKKE PÅ SKÆRMEN.

Videre interviewedes Dönitz adjutant Walther Lüdde Neurath - hans bog om regeringsperioden Dönitz havde været et vigtigt kildekrift under programmernes udarbejdelse.

Hitlers chauffør Erich Kempka fortalte om benzin-brændingen af Hitlers og Eva Brauns lig, som han havde ansvaret for. Orlogskaptajn Wolfgang Klemusch kom med vandflyver fra København til Berlin og berettede om sin dramatiske tur. Han skulle bringe Hitlers politiske testamente ud af Berlin.

Programmet søndag den 11. november kl. 20,00-21,00, symbolsk nok våbenstilstandsdagen efter 1. verdenskrig, berettede om storadmiral Karl Dönitz regeringsperiode fra 30. april til 23. maj 1945.

Storadmiralen Dönitz var pr. radiotelegram fra førerbunkeren i Berlin udnævnt til Hitlers efterfølger. Han sad først med sin regering i det idylliske Plön, men da briterne rykkede nærmere, fortrak han i hast med sin regering til marinekasernen i Mørvig ved Flensborg.

Her blev Dönitz-regeringen og de militære chefer anholdt af de allierede den 23. maj - altså først to uger efter den endelige kapitulation i Berlin-Karlshorst den 8. maj.

De to programmer var for provinsafdelingen produceret af programsekretær Esben Højlund Carlsen, Distrikt Åbenrå, og DRs korrespondent i Bonn, Frode Kristoffersen. Som konsulent nedvirkede lektor, cand. mag. Hans Kirchhof, Københavns universitet.

DOMME SOM IKKE SKAL TAGES ALVORLIGT.

I indeværende år er atter afsluttet en række nazi-processer, de fleste uden at offentligheden har taget notits deraf.

Man får det indtryk, at de tyske domstole har svært ved at dømme nu 30 år efter at forbrydelserne er udført. Således blev Rudolf Bech frifundet, da man ikke kunne klare bevisføringen for hans skyld i jodemord mens han var gendarmeriovervagtimester i Wolbrom.

I SAGEN MED Reman Schönbach mente man at have beviser for at han i tvangsarbejdslejren Boruslew havde skudt flere fanger, men retten frifandt ham, da man ikke kunne udelukke, at der forelå en forveksling.

Den tidligere SS-Obersturmführer Paul Nell fik i Hamborg en dom, der lød på livsvarig frihedsstraf, men alligevel blev han løsladt. Man begrundede løsladelsen med, at der ikke var fare for at han ville flygte. Det er ikke første gang noget sådant sker. I november 1972 fik Anton Ganz ligeledes en dom lydende på livsvarigt fængsel, men han blev også sat på fri fod, da retten var af den overbevisning, at han ikke ville benytte friheden til at flygte. NÅR MAN kender denne praksis, undrer man sig ikke over at Gestapochefen fra Waschau, SS-Standartenführer Ludvig Hahn ikke har begyndt at afsone sin straf på 12 års fængsel.

Retsformanden begrunder det med den dømtes dårlige helbredstilstand.

Det kan gøre en ondt for småforbrydere, som må ind og sidde deres straf af.

BOG OM AUSCHWITZ

Hermann Langbein, en tidligere fange fra Auschwitz KZ-lejren og et fremtrædende medlem af den internationale Fange- og modstandsorganisation, har på »Europa-Verlag« i Wien udsendt en 602 sider tyk afhandling på tysk med titlen »Menschen in Auschwitz«.

STIGER

Vi byder Dem velkommen til vor udstilling af

ANLÆGSSTIGER   **TRE-DELTE**   **RULLESTIGER**
op til 10 meter   op til 18 meter   op til 14 meter

SPIDSSTIGER - TREDELTE REFORMSTIGER - REOLSTIGER - PLATFORME
TABURETTER - TRAPPESTIGER - STILLADSER op til 6 meter.

Alle stigerne er fremstillet af vejrbestandigt aluminium.

AKTIESELSKABET ALUMETA GRUSBAKKEN 15 . 2820 GENTOFTE

Rekvirer venligst brochure og priser på telefon (01) 87 66 55*

FLERE OG FLERE
KØBER MØBLER OG TÆPPER I
ULDUM BOLIGMONTERING
Nørregade 32, Uldum, Telf. (05) 67 82 65

PETERSEN & DRÆBY

Instrumentfabrik

Hillerød

THOR JØRGENSEN A/S

Classensgade 71, 2100 København Ø. Telf. (01) Tria 10.501

Linieagentur - Container Service - Spedition - Kørsel

Filialer: Aarhus og Aalborg

ESSO SERVICE

v/ K. Nygaard Olesen
Vejlevej 82 - Horsens
Tlf. 05-62 45 53

HOFF's TEKNISKE TERNEVEJ 7
(01) 345233 2000 KBHV. F

HASLEV SEMINARIUM

Haslev

Pas på de ældre
i trafikken
Aa. M. Rønne

VEN AF DANMARK

Dr. Elias Gechmann født i Ukraine, er død i New York, 59 år.

Under krigen lykkedes det ham at flygte til Polen fra en tysk udryddelseslejr, og i forbindelse med sit senere arbejde for UNRA i Wien besluttede han at sætte et levende minde over den danske befolknings indsats for sine jødiske landsmænd.

Det gjorde han i USA i 1965 ved at stifte fondet »Tribute to The Danes through Scholarships in Israel«, der siden har uddelt en række stipendier til danske enkeltpersoners og grupperes studieophold i Israel.

Dr. Elias Gechmann er efter eget ønske blevet begravet i København.

Pigtråd bragte i maj mnd. 1973 en artikel af dr. Gechmann om »Tribute to Danes« og hvor han bl.a. fortalte om visse udvidelsesplaner for fonden.

Jeg var i oktober 1972 sammen med ham flere gange. Selv hvor der var mange sammen, fik man hurtigt øje på ham. Han ligesom lå lidt foran andre i alle henseender.

lægerne afgør nazi-PROCESSER

Syv medlemmer af den hessiske Landdag har i forbindelse med en klage, som Den Internationale Auschwitzkomité har indgivet vedrørende systematisk ophævelse af nazi-processer, rettet en forespørgsel til den hessiske justitsminister.

Idet man går ud fra sagen mod Horst Schumann (hvis proces blev ophævet af helbredsmæssige grunde og som derefter blev løsladt af undersøgelsesarresten) ville man vide, hvor mange nazi-sager, der er blevet ophævet alene i Hessen.

Af justitsminister Karl Hemfler's svar fremgår, at sager mod 22 personer, der var anklaget for mord eller meddelagtighed i mord, ikke var blevet gennemført, fordi de anklagede havde fået lægeattester på at være uegnede til afhøringer.

Hemfler henviste til, at retten havde ophævet disse sager på grund af erklæringer fra sagkyndige. »Når sådanne erklæringer foreligger, kan retten næppe negligere dem«.

DET ER PÅFALDENDE, at de fleste, som på denne måde er blevet unddraget deres domme, var tidligere højtstående funktionærer. Af de 22, som lægerne har givet attester, var de 7 læger, hvilket giver stof til eftertanke.

Den hessiske justitsminister tilføjer, at han ingenlunde ubetinget billiger den måde, hvorpå sager mod nazistiske voldsforbrydere er blevet afviklet i Vesttyskland efter 1945. På den anden side, siger han, kan man ikke - selv med forståelse for nødvendigheden af, at disse nazi-forbrydere bør have den rette straf - sætte de almindelige regler for processer ud af kraft i disse enkelttilfælde.

JUGOSLAVISK »ER- STATNINGSORDNING« PÅ NAZI-OFRENES BEKOSTNING.

Da Willy Brandt i foråret besøgte Tito, skal nazi-ofrene være blevet snydt for deres skadeserstatninger.

Skønt dette ikke er nævnt i de officielle bekendtgørelser, siger velinformerede aviser, at Brandt og Tito havde løst det svære problem på følgende måde: Vesttyskland sluttede en for Jugoslavien fordelagtig handelsaftale mod, at Jugoslavien til gengæld lod skadeserstatningskravene falde. Man kan ikke have noget imod handelsaftaler, de er og bliver politiske faktorer, men at forbinde en statslig handelsaftale med de stærkt private krav, som nazi-ofrene har på skadeserstatning for materielle skader, det vil betyde, at moralske forpligtelser over for mennesker, bliver gjort til politiske byttepenge. Det vil betyde, at de skadelidte ikke får den ringeste godtgørelse - og de har aldrig fået noget som helst.

I forbindelse med vesttysk-polske forhandlinger siges at denne jugoslaviske »erstatningsordning« også skal anvendes over for Polen. Polen skal have opnået en gunstig handelsaftale, og Warschau taler ikke mere om erstatninger til de talløse polakker, som var i koncentrationslejre i Tyskland.

Erstatning for skader, som tyske nazister har tilføjet fanger, der har været indespærret i koncentrationslejre under de kendte forhold, er en moralsk forpligtelse, som ikke kan gøres til kasterbold for storpolitik. Af en regering, for hvilken Willy Brandt står i spidsen, kunne man vente, at den ikke ville være i stand til en sådan forhånelse af ofrene.

ÅNDEN I ERSTATNINGSLOVEN MOD- ARBEJDES.

Mange tyske skadeserstatningsdomstole modarbejder ånden i lovgivningen. Som eksempel kan nævnes en sag, der er så skrap, at den fortjener at offentliggøres.

En fru E. Sch., der er født i Ungarn, og som nu lever i Israel, indsendte ansøgning om skadeserstatning, som hun havde krav på som hørende til den såkaldte »tyske kulturkreds«.

Efter års forløb afviste erstatningsdomstolen i Trier den 8. maj hendes ansøgning. Den væsentligste passus i afslaget må citeres ordret: »Ansøgerinden hævder, at hendes forældre stammer fra den tysktalende kreds, og at man i hendes barndomshjem talte tysk uden dog at give bevis herfor.

Den beordrede sprogprøve blev foretaget i Tel-Aviv 22/11 1972. Den der foretog prøven, har udtalt sig positivt. Trods dette blev hans opfattelse ikke fulgt, fordi ansøgerinden i flygtningsslejr den 30. maj 1945 havde opgivet, at hun talte ungarsk. Kendskab til tysk havde hun ikke nævnt«.

Er erstatningsdomstolen i Trier virkelig så verdensfjern, at den ikke kan forestille sig, at en jødinde få dage efter befrielsen fra en nazislejr, ikke gerne opgiver til engelske myndigheder, at hun lærte tysk som barn, det sprog som de bødler talte, som myrdede hendes familie, venner og bekendte?

Og hvorfor havde erstatningsmyndighederne overhovedet ladet foretagne prøve på hendes troværdighed, når de antog udtalelsen i maj 1945 for gyldig grund for afslag?

»Comité International des Camps« har pålagt domstolen i Trier at rette denne fejltagte afgørelse.

SLAGFÆRDIG

Da Danmark var blevet befriet, var en af de glædeste dage, da befrieren Churchill kom på officielt besøg. Han var bl.a. på Københavns Rådhus, og der er intet at sige til, at embedsmændene kappedes om at komme så langt frem i rækken, at de havde chancen for at få et håndtryk af hovedpersonen.

En kontorchef, var det vist nok, var blandt de heldige, og da Churchill trykkede hans hånd, sagde han stærkt bevæget:

- Dette øjeblik er det største i mit liv.

- Det tror jeg gerne, kære ven, svarede Churchill, men lov mig aldrig at sige det til Deres kone.

<p>VÆRN OM VORE SMUKKE BADESTRANDE!</p> <p>A. R. – Ikast</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p> <p>F.V.G.E. NAKSKOV</p>
<p>ERIKSMINDE EFTERSKOLE 8353 BOULSTRUP Tlf. (06) 55 61 42</p>	<p>VÆRN OM NATUREN Hilsen P. Stærmose</p>
<p>Fredegods Autogård Aut. Forhandler 6760 Ribe</p>	<p>DANSK HANDELSBLAD Aabyhøj</p>
<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p> <p>A. E. – Valby</p>	<p>Børst tænder 3 gange daglig S.B. BRØNDBY STRAND</p>
<p>Smedemester Ivan Elbek</p>	<p>M. MOGENSEN <i>Malermester og musiker</i> Vestergade 9 – Auning</p>
<p>VÆRN OM NATUREN I . E . T .</p>	<p>Revisor E. Willads Hansen Vimmelskafte 47 1161 København K</p>
<p>WILLY NIELSEN Husk! Lillegade 4 Tlf. 32 06 31</p>	<p>W. STÅL Gramhus – 6520 Gram Tlf. (04) 82 12 12</p>
<p><i>Dragør Guld- og Sølvsmiede</i> Kongevej 27 Dragør - Tlf. (01) 530304</p>	<p>Malermester IB SØRENSEN Kofod Anchersvej 4 3060 Espergærde</p>
<p>H. Hans Nordland & Arne Stentebjerg 6700 Esbjerg</p>	<p>Erik M. Poulsen Hjelmsø - Sneslev Tlf. (03) 64 10 11</p>

Pas på de ældre i trafikken!
P.K.G.S.

Plejehjemmet
„Inge”

(Christiansminde)

Bellevuevej 2 - Svendborg

Tlf. (09) 21 41 31

Kontortid: 9,00-12,00

HASSING og THIRUP
landinspektører
Kirkepladsen 2
9900 Frederikshavn
Tlf. (08) 42 00 88

P. ANDERSEN
Malermester
Århus

Murermester
HENRY NIELSEN
Ore pr. 5464 Brenderup
Tlf. (04) 441559

Sophus E. Johnsen & Co.
skibshandel
Hanvegade 2 B
8000 Århus C

CHEVRON SERVICE

v. Rasmussen

Roskildevej 360

2610 Rødovre

Tlf. 70 26 88

Symbolet på kvalitet —

Benzin - Olie - Vask - Smøring

STIG KNUDSEN
VÆRKTØJSFABRIK

VESTFYNS ELFORSYNING A/S

5610 Assens

HOLD VORE SMUKKE STRANDE RENE

A.S.P.

Møller & Co A/S

Akkumulatorfabrik
Kildemosevej 15
5000 Odense

Finn Liberoth
Hovedgaden 62
2800 Lyngby

<p>Installatør Karl Lindenskovs efft. Ved Sønderport 2300 København S Tlf. Am 2700.</p>	<p>BAGERMESTRENS RUGBRØDSFABRIK A/S Sønderborg</p>	
<p>BOGTRYKHUSET Langelinie 68 Odense</p>	<p>FARSØ & OMEGNS SPAREKASSE Farsø</p>	
<p>HERNING ELEKTROMEKANISKE VÆRKSTED</p>	<p><i>ARENSBAK BOGHANDEL</i> Vesterbro 1 - 5000 Odense Tlf. (09) 123808</p>	<p>NYKØBINGS TRÆLASTHANDEL 4500 Nykøbing SJ. Tlf. (03) 41 1001</p>
<p>KOLDING SALATFABRIK Nørremarksvej 18-24 6000 Kolding Tlf. (05) 52 28 44</p>	<p><i>M. MACKEPRANG</i> Landinspektør Spodsbjergvej 11 - 5900 Rudkøbing Tlf. (09) 511141</p>	<p>P. JUUL Glarimester Th. Nielsensgade 39 - Herning</p>
<p>CENTRUM Herreekviperung Himmerlandsgade 93 9600 Aars</p>	<p><i>Scandinavian PHOENIX A/S</i> Vesterbrogade 65 1620 København V</p>	<p>Tommerups Bogtrykkeri Stege</p>
<p>BAGERMESTER FRODE JOHANSEN <i>H. Egedesvej 6, Aarhus.</i> Tlf. (06) 13 26 14</p>	<p>B. Kristensen pottemager Mariager</p>	<p>Landsretssagfører B.N. Guldbrandsen</p>
<p>Hindsgavl Slot Kursusejendom 5500 Middelfart</p>	<p>NIELS ISAKSEN Herreekviperung Østergade 4 - Faaborg</p>	<p>VENG CHRISTENSEN & CO. A/S Nyager 4 - Glostrup</p>
<p>VÆRN OM NATUREN L. H. J. Vejle</p>	<p>KOBMAN Erik Jensen Odensevej 114 5500 Middelfart Tlf. (09) 41 02 28</p>	<p>Viggo Jægers Metalstøberi Skyttemarksvej 70 A 4700 Næstved.</p>

O. KRAG-HANSEN
Tømrermester
Blykøbervej 55
Rønne - Tlf. (03) 95 33 05

SKIVE AUTOLAKERI
Odgårdsvej 50 - Tlf. (07) 521043
7800 Skive

INGENIØR
K. DREYER
Bogholder Alle 3
Vanløse

ALFRED PEDERSEN
VOGNMANDSFORRETNING

Sv. Zink Christensen
Bording Station

STOREGADE 46 - HADSUND
TELEFON (08) 57 14 62

AAGE MADSEN
Køge

Kalundborg Dagblad
(Venstrebladet)
Kontorer: Skibbrogade 48¹ . Telf. (03) 51 00 26 *
Red. Wilh. Grandt . Privat: tlf. (03) 51 16 00

O. NIELSEN & DEHN A/S
Korn - Foderstoffer
Havnen - Stubbekøbing

STEFF'S RADIO & TV.
Lillegade 22
8500 Grenå

EJENDOMSMÆGLER A. JENSEN
Ingemandsvej 6 - Slagelse
Tlf. (03) 52 22 95

ISLEVBRO
CYKELSERVICE
Tlf. 946 145
2700 Brønshøj

STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND
C.J.N.P.

J. WIBOLTTS EFTF.
Havnegade
5500 M.ddelfart

WALTRICH A/S
Abildager 19-21
2600 Glostrup
Tlf. 96 55 88

SKO
POUL PEDERSEN
Bredgade 8560 Kolind
Tlf. (06) 39 11 00.

K. LINDSCHOUW
Advokat
Skt. Knudsgade 1 - Ringsted

Ove R. Nielsen
Frugt engros
Kronborgvej
7700 Thisted

OCEAN REGNTØJ A/S
7400 Herning
Tlf. (07) 12 27 66
Ocean regntøj for børn og voksne
Arbejds- og sikkerhedsbeklædning til
industri og entreprenører
Arbejdsveste og gummihandsker
gummistøvler
Regn med Ocean - Ocean er dansk!

HOED KALKVÆRK
8570 Trustrup
Telefon (06) 33 70 16

VÆRN OM NATUREN
M.C.

A. L. D. - KORSØR

Man drejer ... 14 10 87
når det drejer sig om:
tapet, malervarer, gulvbelægning
rullegardiner, gradinstænger.
VIBY TAPET- og FARVEHANDEL
J.P. Jensens Eftf.
Søren Larsen
8260 VIBY
Tlf. (06) 14 10 87

**GLÆDELIG JUL
OG GODT NYTÅR**
ønskes af
NEXØ APOTEK

MØBEL-GAARDEN
Jernbanegade 11 - Sønderborg

Albert Rousing, Lundholdt's efft.
Speciale: Automatik og oliefyr
Danmarksgade 36 - Fredericia
Tlf. (05) 92 09 28

Farver - Tapet - Lakker

H. Ingeman - Søndergade 22 - Viby Sj.

2 FARVEMASKINER - 1080 NUANCER
DYRUPS og SADOLIN

Tlf. (03) 39 30 33

VIL IKKE SÆLGE ISRAEL FOR OLIE

Vi vil ikke prostituere os og sælge Israel for olie, sagde den fhv. modstandsmand, direktør Jens Lillelund ved en højtidelighed på Frihedsmuseet i anledning af udgivelsen af det israelske frimærke til minde om de danske jøders redning i 1943.

Vi vil ikke bøje os for politisk presion og lade araberne fuldføre, hvad Hitler forsøgte mod jøderne, udtalte

ÅGE TROMMER: MODSTANDSKAMPEN I NÆRBILLEDE.

ODENSE UNIVERSITETSFORLAG.

Lektor i samtidshistorie ved Odense universitet Aage Trommer har skrevet Region III's historie. Det er et digert værk, som med noter, lister over kilder og litteratur og navne- og sagsregistre, er på 515 sider.

Aage Trommer erhvervede i 1971 doktorgraden på afhandling om jernbanesabotagen i Danmark, som vakte en del opsigt og fremkaldte kritik fra forskellige sider, fordi han havde søgt at bevise, at jernbanesabotagen ikke havde haft de store virkninger, som man hidtil havde antaget.

»Modstandskampen i nærbillede« bærer undertitlen »Det illegale arbejde i Syd- og Sønderjylland under den tyske besættelse af Danmark 1940-45«, og bogen er skrevet på initiativ af Region 111, men, som forfatteren siger i forordet, den er skrevet udelukkende ud fra egne synspunkter og ikke i nogen henseende med ført pen.

Det er et kolossalt arbejde, der ligger bag værket; det har krævet gennemgang af offentlige og private arkiver og korrespondance og samtaler med ikke mindre end 440 personer.

Bogen skildrer altså Region III, hvilket vil sige Syd- og Sønderjylland, idet det illegale Danmark var opdelt i 6 regioner.

Undersøgelsen går helt tilbage til tiden før besættelsen og skildrer de millième, hvorfra illegale virksomheder udspang, det vil sige først og fremmest kommunisterne og Dansk Samling, bevægelser med politisk og ideologisk tyngdepunkt ude på fløjene til venstre og højre- men senere udviskedes konturerne.

MAN FØLGER udviklingen skridt for

ekspeditionssekretær Mogens Ryefelt, da han overrakte museet en smuk plade med hilsen og tak fra Israel til det danske folk.

Vi nærer dyb beundring for det mod danskerne og deres konge viste ved at hjælpe forfulgte jøder til at overleve, og vi håber, at venskab og forståelse vil vokse mellem Danmark og Israel, hed det i en hilsen, som ambassadør Moshe Leshem bragte fra kommunikationsminister Shimon Peres i Jerusalem.

skridt i byerne i de to landsdele, en udvikling der stort set svarer til forholdene i det øvrige land, når lige undtages, at man i Sønderjylland havde det tyske mindretal at tage hensyn til. Ifølge forfatteren betød de tyske sønderjyder dog ikke nogen større fare, da man på forhånd var på vagt og gik forsigtigere frem.

Man hører om de første spæde spirer til modstand og opsætsighed mod besættelsesmagten, regering og myndigheder.

Man læser hvordan modstandsviljen vokser, hvordan kredse omkring K.U., terrænsportsafdelingerne, Sct. Georgsgilderne og Det frie Nord, der starter med legale midler (møder, blade og foredrag), efterhånden glider over i illegaliteten. Ude i befolkningen har man endnu ikke forståelsen af modstandens betydning, man er tvivlrådig på grund af kongens, regeringens og myndighedernes påbud om ikke at modarbejde »Værnemagten«.

De illegale blades antal voksede, og de havde stor betydning, fordi de vendte stemningen og gav forståelse for modstandens nødvendighed i brede kredse af befolkningen.

STØRSTE BETYDNING fik vel nok bladet »Frit Danmark«, der var tværpolitisk, og Christmas Møllers tilknytning til bladet gjorde, at det blev accepteret i borgerlige kredse. Men i virkeligheden var det kommunisterne, som dominerede bladet og som også bar hovedbyrden, men bladet blev deres forbindelsesled til det borgerlige Danmark.

Flere og flere sluttede op om de illegale og blev på den ene eller anden måde selv illegale. Det var vigtigt, at man havde folk, der ville fremstille og distribuere bladene, yde hjælp til

flygtninge, huse sabotører eller virke som kurerer. Rygdækning i befolkningen betød større sikkerhed for dem, der måtte udføre det farlige arbejde.

Man læser om alle de kendte ting i bogen, strejkedagene i juli og august 1943, nedkastning af våben, dannelse af grupper, ødelæggelse af virksomheder, der arbejdede for tyskerne og endelig også jernbanesabotagen.

Man kender det hele i store træk, men får i bogen et indblik i hvordan det blev ledet og arrangeret, og man hører om vanskelighederne, fejl og uheld.

Det må have været svært at udrede alle disse spegede tråde nu så længe efter. De fleste af de, der deltog dengang, kendte for det meste kun deres egen lille kreds og en enkelt forbindelse opad. Det gjaldt om ikke at vide for meget, så man, hvis det gik galt, ikke kunne røbe mere end højst nødvendigt. Og dog var der store tab, men grupperne blev bygget op igen og modstanden fortsatte med forøget kraft.

BOGEN KAN NÆPPE læses som en roman, for der må i sagens natur være gentagelser, et utal af navne, som ikke siger en læser af i dag meget. Men det er heller ikke en roman, det er en videnskabelig undersøgelse, og ingen kan vel have noget imod, at tingene bliver verificeret, selv om glansen måske tages af nogle af myterne. Det vigtigste er, at begivenhederne behandles loyalt, hvad man har indtryk af, at de er blevet.

Angående jernbanesabotagen, så er den også nævnt i denne bog, og der er udregnet, hvor meget hver enkelt sabotage i regionen har sinket toggangen. Det er tilsyneladende gået stærkt med at reparere skaderne, men der er dog ingen tvivl om, at såvel materielt som psykisk har jernbanesabotagen haft sin meget store betydning og var umagen, tabene og farerne værd. Selvfølgelig vil det være let nu bagefter at påpege fejl og sige, hvordan det kunne være blevet gjort bedre og mere virkningsfuldt.

Forfatteren forfalder dog ikke til den slags letkøbte vurderinger og meninger, men konstaterer bare fakta. Han er så meget inde i sit stof, at han kender de vanskelige forhold, hvorunder aktionerne foregik, og han ved, hvilket mod og selvopofrelse, der blev udvist. Enhver gjorde sit bedste, og at han mener dette fremgår bl.a. af bogens motto:

Act well thy part;
there all the honour lies«.

Olav Holst.

Dagbogsblade

KAMPAGNE MOD TORTUR

Tysk TV program II bragte den 31. aug. kl. 20,25 den interessante udsendelse: Tilfældet Eleni Voulgari - et TV spil af Hans Weise. Grundlaget er det arbejde, Amnesty International udfører. Organisationen blev grundlagt 1961 med det formål at beskytte menneskerettighederne overalt på jorden og hindre, at mennesker gjordes til genstand for forfølgelse eller indesparing på grund af religiøse eller politiske grunde.

I dokumentar-spillet benytter man sagen omkring den unge grækerinde Eleni Voulgari til at belyse, hvorledes hjælpen ydes. Eleni Voulgari har tilbragt det meste af sin tid siden 1966 i græsk fængsel på grund af politisk virksomhed, og selv sit barn måtte hun føde i fængslet. Amnesty International udpegede hende allerede i 1966 til »Årets fange«.

Den tidligere SS-Unterscharführer Josef Schwamberger, der var leder af Ghetto-lejren i Przemysl og senere i Mielec og som er anklaget for alvorlige forbrydelser i disse lejre, ventes at blive udleveret til Tyskland fra Argentina, hvor han som mange af sine kammerater har opnået statsborgerskab.

Retssagen mod den tidligere Blockalteste i Mauthausen/Gusen-lejren, Michael Gegenfurtner er afsluttet uventet. Den anklagede, der i sin tid som vaneforbryder var anbragt i KZ-lejren og der som andre kriminelle havde fået en vis myndighed, har kort efter retssagens indledning i februar i år hængt sig i sin celle.

LS up

HISTORIKEREN AAGE TROMMER FÅR ROSENKJÆR-PRISEN.

Torsdag den 22. november fik historikeren, universitetslektor dr. phil. Åge Trommer, Odense universitet, overrakt årets Rosenkjær-pris, der er på ca. 8.000 kroner.

Prisen, der er indstiftet i radioens første foredragschef, magister Jens Rosenkjærs navn, gives hvert år til en videnskabsmand, der har øvet en særlig indsats på sit område, og som har evnen til at fremlægge sine resultater forståeligt, også for en større kreds.

Prisen overræktes på magister Jens Rosenkjærs 90 års fødselsdag fornylig i hans hjem i Lyngby.

Det er radioens Kultur- og aktualitetsafdeling, der har indstillet Åge Trommer til Rosenkjær-prisen. I afdelingens indstilling hedder det, at Trommer blev dr. phil. på afhandlingen »Jernbanesabotagen i Danmark«, hvor en af modstandshistoriens myter tages op til revision og faktisk demonteres.

DET HEDDER VIDERE

Han viste der evnen til kritisk historieskrivning af høj karat samtidig med at han forstod at indsætte dansk modstandsbevægelse i den større europæisk-historiske sammenhæng, siges det videre i indstillingen.

Modstandshistorien er siden Hæstrups disputats i 1954 blevet godt opdyrket ved flere fortjenstfulde historikers arbejder, men det er væsentligt for vores forståelse af vor nærmeste fortid, at den selvkritiske, videnskabelige analyse også kommer i gang. Det er sket med Trommers indsats.

Som andre modstandshistorikere skriver han levende og åbent, hvilket overbeviser om, at han også kan holde de til prisen knyttede forelæsninger til glæde for Danmarks radios lyttere.

Åge Trommer der er født i 1930, vil holde en række forelæsninger i radioen over emnet »Myte og sandhed i besættelsehistorien«.

Man vil erindre at mange, der selv deltog i jernbanesabotagen ved doktor-disputatens fremkomst rettede angreb på hans materiale, som man fandt mangelfuldt.

ISRAELSK FRIMÆRKE MED DANSK TEKST

31/10 I dag fik Israel sit første frimærke med dansk tekst. Der står: - 30 året for jødernes redning i Danmark. Med mærket mindes Israel de danske modstandsfolk, der hjalp tusinder af jøder til flugt fra den nazistiske forfølgelse.

Udgivelsen af frimærket markeres ved en højtidelighed i Jerusalem, hvor bl.a. folketingsmand Jens Lillelund er til stede. Han medbringer en hilsen fra det danske postvæsens minister Jens Kampmann, hvori det bl.a. hedder at - der sendes de varmeste hilsener til den israelske kommunikationsminister Shimon Peres og alle israelske venner, samt udtales - inderlige ønsker om en snarlig fred, der kan sikre Israels grænser.

Ved en særlig højtidelighed torsdag den 22. november kl. 14. blev en smuk tavle, som Israel har ladet fremstille, overrakt Frihedsmuseet som »en tak til det danske folk«. Den kunstnerisk dekorerede tavle viser bl.a. det sjældne frimærke i forstørret udgave, og den israelske post- og trafikminister Shimon Peres har signeret. Tavlen til Frihedsmuseet blev overrakt af en lille gruppe tidligere danske modstandsfolk, som fornylig besøgte Israel. De fik den overladt med ønsket om viderebringelse til museet.

EN MODSTANDSMAND

Tysk TV bragte fredag den 2. nov. en udsendelse om den tyske pater Delp, der blev henrettet den 2. februar 1945 i det samme fængsel, hvor lederne af kupforsøget mod Hitler, blev ombragt på uværdig måde i Plötzensee i Berlin.

Pater Delp havde været modstander af vold og terror, og havde åbent talt imod det Hitlerismen fortrinsvis havde bygget på, og han havde fundet sammen med ligesindede i en gruppe, der aktivt gjorde modstand mod nationalsocialisterne.

Hans skæbne blev arrestation, forhør, tortur - og henrettelse, men hans sidste ord var: »Om en halv time ved jeg mere end De«.

I stiliserede scener gendigtedes afgørende øjeblikke i pater Delps liv og trængsel. Hovedpersonen blev fremstillet af Walter Kohüt.